
Werkplan Cubiss Brabant 2019

Opdrachtgever – Provincie Noord-Brabant, directie Cultuur

Opdrachtnemer – Cubiss Brabant

Versie – 1 november 2018

Voorwoord

Dit Werkplan Cubiss Brabant 2019 is een volgende stap in de meerjarige opdracht van de provincie Noord-Brabant aan Cubiss Brabant. In een periode van vijf jaar (2016-2020) werkt Cubiss, samen met een groot aantal partners, aan vernieuwing van de Brabantse bibliotheken, aan innovatie van de dienstverlening van de bibliotheken aan het onderwijs, aan het versterken van de taalvaardigheid van Brabanders en aan het vergroten van de aandacht voor digitale geletterdheid in het onderwijs. Dat doen we om Brabant en de Brabanders nu en straks mee te laten doen aan de samenleving.

Met dit Werkplan draagt Cubiss bij aan de overkoepelende ambitie van Brabant om te komen tot een toekomstbestendig cultuursysteem in onze provincie. Talent, creatieve ontplooiing en kennis zijn de belangrijkste bouwstenen voor de toekomst. De projecten zoals geschetst in dit Werkplan dragen bij aan het delen van kennis en het slimmer maken van Brabant, vanuit Cubiss' missie 'Iedereen doet mee!'.

Na een introductie van Cubiss beschrijft dit Werkplan eerst de trends en langetermijnperspectieven die van invloed (kunnen) zijn op de Brabantse bibliotheken en de overige domeinen waarbinnen Cubiss actief is. Vervolgens worden de projecten uiteengezet. Toegelicht wordt welke resultaten Cubiss Brabant in 2019 nastreeft en welke activiteiten daar bij horen. Tot slot bevat dit Werkplan als bijlage een programmabegroting.

1. Samenvatting Werkplan Cubiss Brabant 2019

Noord-Brabant is een ambitieuze provincie. Kennis en innovatie, en ook cultuur, toerisme en recreatie, sport – het zijn allemaal sectoren waarin Brabant voorop wil lopen en toonaangevend wil zijn. Cubiss ondersteunt de provincie Noord-Brabant graag bij het verwezenlijken van haar ambities. In opdracht van de provincie Noord-Brabant voert Cubiss sinds 2016 een tweeledige opdracht uit; de wettelijke provinciale taak op het gebied van bibliotheekinnovatie en interbibliotheccair leenverkeer en een aanvullende opdracht op het gebied van taal en media.

Dit Werkplan Cubiss Brabant 2019 is het vierde in een reeks van vijf uitvoeringsplannen die Cubiss Brabant uitvoert in het kader van het Provinciaal Sturingskader Cubiss Brabant. De opdrachten van de provincie Noord-Brabant aan Cubiss in de periode 2016-2020 luiden als volgt:

Opdracht 1 - Bibliotheekinnovatie

Deze opdracht heeft betrekking op de provinciale wettelijke taak en hangt samen met de rol die provincies hebben binnen het bibliotheekstelsel. Deze rol is vastgelegd in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob, 2015). De provinciale taak bestaat volgens de Wsob uit een aantal onderdelen:

1. De distributie van fysieke werken ten behoeve van het interbibliotheccair leenverkeer;
2. De ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken, in overleg met de Koninklijke Bibliotheek (KB);
3. Deel uitmaken van en bijdragen aan het netwerk;
4. Bijdragen aan de totstandkoming van het gezamenlijke landelijke collectieplan.

De provincie heeft de eerste twee taken nadrukkelijk benoemd in haar opdracht aan Cubiss. In dit Werkplan 2019 zijn deze opdrachten in twee projecten en een activiteit vormgegeven:

- Project Bieblab Brabant
- Project Innovatie van de educatieve functie
- Logistiek (activiteit)

De twee overige wettelijke taken zijn ondergebracht binnen het project Bieblab Brabant.

Opdracht 2 - Taal en media

Deze opdracht betreft de uitvoering van een programma 'Taal en Media' in de periode 2017-2020. Het taalvaardig en mediawijs maken en houden van Brabanders is een belangrijke voorwaarde voor de provincie om er voor te zorgen dat Brabanders volwaardig deelnemen aan de samenleving. Hiervoor zijn twee projecten ontwikkeld:

- Versterken taalvaardigheid
- Vergroten mediawijsheid

In 2017 heeft Cubiss in samenwerking met de provincie Noord-Brabant een meerjarenplan voor het onderdeel Taal en media uitgewerkt voor de periode 2017-2020. Dit meerjarenplan is de basis voor de projectbladen verderop in dit werkplan.

Opdracht 3 – Samenwerking binnen het culturele systeem

Daarnaast vraagt de provincie Cubiss Brabant een bijdrage te leveren aan de activiteiten die de Brabantse provinciale uitvoeringsorganisaties in samenhang uitvoeren. Het gaat daarbij onder meer om een samenhangende onderzoeksagenda en mede-uitvoering van het provinciale communicatieplan rond cultuur. Voor 2019 heeft de provincie nadrukkelijk de aandacht voor digitalisering benoemd, naar aanleiding van de motie die daarover in april 2018 is aangenomen. Ook vraagt de provincie aandacht voor de Wet op het behoud van creativiteit, het talentontwikkelingstraject rond cultuureducatie en de impuls gelden. Werkplan en begroting bieden ruimte voor verdere invulling van deze onderwerpen in 2019.

Het totale programma Cubiss Brabant is uitgewerkt in zes projectbladen:

1. Wettelijke taak - Bieblab Brabant
2. Wettelijke taak - Innovatie van de educatieve functie
3. Wettelijke taak - Logistiek
4. Taal en Media - Versterken taalvaardigheid
5. Taal en Media – Vergroten mediawijsheid
6. Overige activiteiten

2. Projectbladen: wat Cubiss Brabant in 2019 gaat doen

2.1 Leeswijzer

In dit Werkplan Cubiss Brabant 2019 zetten we uiteen hoe we doelen realiseren, binnen gestelde kaders, en aangescherpt door de hierboven geschetste ontwikkelingen.

In dit Werkplan zoeken we aansluiting bij landelijk, provinciaal en lokaal bibliotheekbeleid. Hieruit volgen landelijke lijnen van aanpak en lokale werkwijzen.

Door ontwikkelingen in en om de projecten veranderen sommige eerder gehanteerde namen en begrippen in de loop van deze beleidsperiode. Per project is een schematische weergave opgenomen van de ontwikkeling van het project, inclusief de gebruikte begrippen, vanaf 2016 tot nu.

Bieblab Brabant

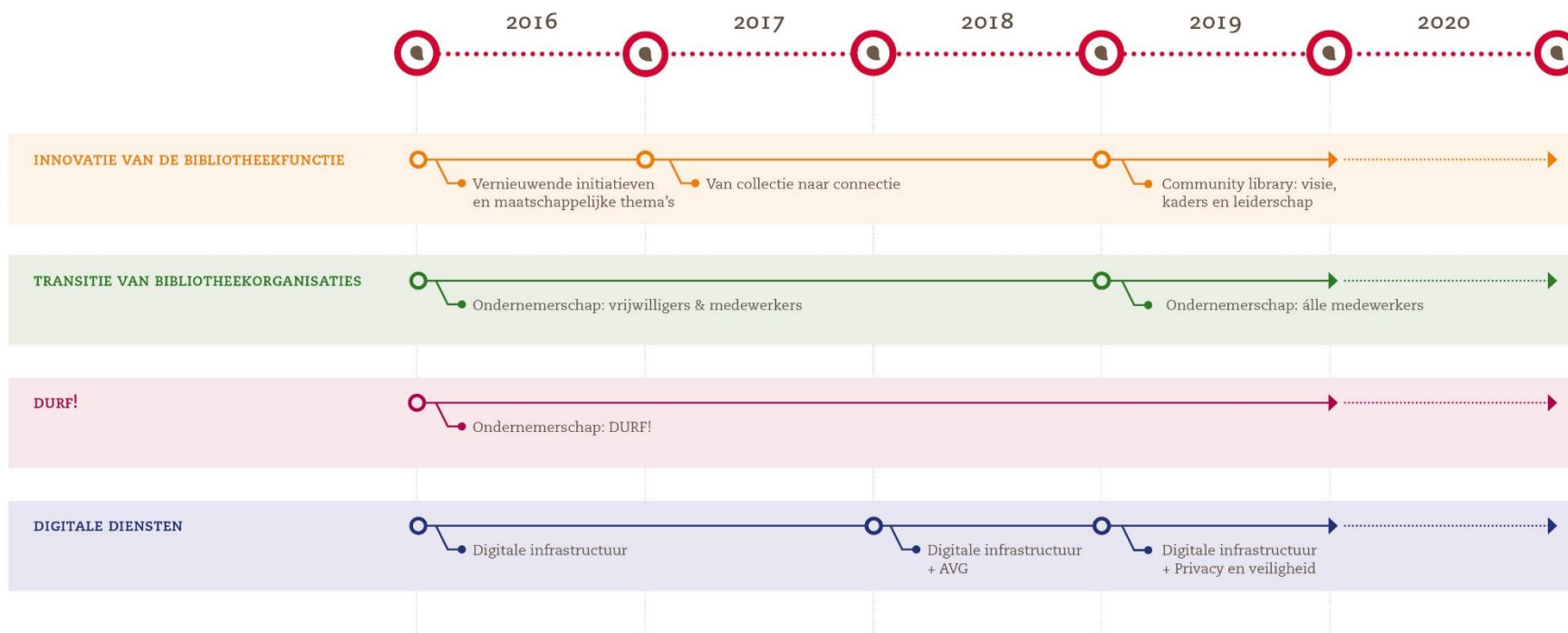
De ontwikkeling van de klassieke uitleenbibliotheek naar de educatief-maatschappelijke bibliotheek is in volle gang. De afgelopen jaren is vanuit Bieblab Brabant bijgedragen aan deze ontwikkeling. In 2016 en 2017 is o.a. de veranderende rol van de collectie bekeken en is daarop een visie ontwikkeld i.s.m. de Brabantse bibliotheken. Ook is bijgedragen aan een betere inzet van vrijwilligers - alle Brabantse bibliotheken hebben vrijwilligersbeleid ontwikkeld en zijn begeleid in de uitvoering daarvan. Deze trajecten zijn afgerond en zijn overgedragen aan de bibliotheken.

In 2016 is Cubiss zich bezig gaan houden met het gedachtengoed van de Community Library, waarbij de bibliotheek lokale communities ondersteunt en zo bijdraagt aan kennisontwikkeling in de breedste zin van het woord. Daarbij speelt de collectie nog steeds een rol, en wordt ook lokale kennis ingezet. Deze ontwikkeling heeft onder meer geleid tot de opzet van de hbo+ opleiding Community Librarian, waarvan de eerste lichting eind 2018 afstudeert.

Bij al deze trajecten is innovatie de drijfveer. Bieblab Brabant is gestoeld op vernieuwing en die vernieuwing wordt door gedreven mensen vormgegeven. De Brabantse bibliotheken vormen een netwerk dat gebruik maakt van elkaars ontwikkelingen. Cubiss speelt daarin een centrale rol. Door te investeren in de persoonlijke ontwikkeling van management en medewerkers van de Brabantse bibliotheken versterkt Bieblab Brabant het innovatieve vermogen van de Brabantse bibliotheken. Innoveren is mensenwerk en door in te zetten op persoonlijk leiderschap en samenwerking wordt die innovatie versneld. Daarnaast is het van belang dat de bibliotheek ook straks een aantrekkelijke werkgever is. Er is veel instroom van jonge professionals nodig om de bibliotheek de komende jaren door te ontwikkelen. Door de vergrijzing is er binnen nu en vijf jaar veel uitstroom waarbij ook veel kennis en ervaring verdwijnt. Om dat op te vangen zetten de Brabantse bibliotheken in op verjonging, aantrekkelijk werkgeverschap en het delen van mensen en kennis. Dit gebeurt vanuit de gezamenlijk gedragen gedachte van de Brabantse Netwerkbibliotheek.

Cubiss is als onderdeel van het bibliotheekstelsel samenwerkingspartner van o.a. de Koninklijke Bibliotheek (KB), de Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB) en de overige POI's, die onder de noemer Samenwerkende POI's Nederland (SPN) opereren. Binnen dit stelsel worden afspraken gemaakt over taakverdelingen. Zo hebben de POI's een aantal taken m.b.t. digitale diensten vanuit de KB. Binnen IPO-verband moeten deze afspraken worden besproken, zodat alle betrokken partijen op de hoogte zijn van de verwachtingen die landelijke partijen aan een POI als Cubiss stellen.

Bieblab Brabant

Periode	2019
Project	Bieblab Brabant
Samenvatting project	<p>Het project geeft invulling aan de provinciale wettelijke taak voor de ontwikkeling van innovaties* ten behoeve van de lokale bibliotheken. Dat gebeurt door de klassieke uitleenfuncties doelmatiger en doeltreffender te maken en door het aanjagen van ondernemerschap en experiment. Cubiss maakt daarvoor deels gebruik van het gedachtegoed van David Lankes (professor <i>University of South Carolina's School of Library and Information Science</i> en schrijver van <i>The Atlas of New Librarianship</i>). Lankes stelt dat het de missie is van de bibliothecaris (<i>community librarian</i>) om bij te dragen aan een betere samenleving door kenniscreatie te stimuleren in hun lokale omgeving (<i>communities</i>). Lankes noemt deze 'nieuwe' bibliotheek de <i>community library</i>.</p> <p>We gaan daarbij uit van een langetermijnperspectief waarbij innovaties integraal onderdeel zijn van het bibliotheekproces en de basis vormen voor verdere vernieuwing. Landelijke digitale ontwikkelingen zijn hier ondersteunend in. Zo wordt bijgedragen aan een duurzaam en relevant Brabants bibliotheekstelsel.</p> <p><small>* 'Gezamenlijke Innovatieagenda netwerk openbare bibliotheekvoorzieningen 2016 - 2018' heeft de focus op 4 prioriteiten: 1 Jeugd en onderwijs, 2 Participatie en zelfredzaamheid, 3 Persoonlijke ontwikkeling en 4 Verandering en verbreding klassieke bibliotheek.</small></p>
Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> • Brabantse bibliotheekorganisaties bewegen zich van klassieke bibliotheek naar maatschappelijke bibliotheek, waarbij de klassieke uitleenfunctie doelmatiger en doeltreffender wordt ingevuld; • Brabantse bibliotheken zetten hun ondernemerschap actief in om innovatie en experiment vorm te geven.
Prestatie-indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> • De mate waarin de beleidsplannen* van bibliotheken vernieuwing qua programmering en activiteiten laten zien**. In 2018 waren dat 13 bibliotheken, in 2019 streven we naar 15 ; • De inbreng van het Brabantse bibliotheeknetwerk de gezamenlijke innovatieagenda, doordat Brabantse innovaties (deels) landelijk zijn overgenomen. We streven naar vijf innovaties in 2019; • De tevredenheid van bibliotheken over de door Cubiss geleverde diensten op het gebied van bibliotheekinnovatie. <p><small>*Het Sturingskader noemt de begrotingen als uitgangspunt, in overleg met de provincie is besloten hiervoor de beleidsplannen te nemen omdat die meer inzicht geven in de ontwikkelrichting van de bibliotheken. ** Cubiss kan hier geen streefwaarde aan koppelen, de bibliotheken bepalen zelf in welke mate ze hier een verandering laten zien. Cubiss jaagt alle Brabantse bibliotheken hierin wel actief aan.</small></p>
Resultaten	<p>Community Library</p> <p>a) Cubiss heeft een evaluatierapport opgeleverd waarin de leereffecten van het leiderschapstraject en de daarbij behorende activiteiten op de deelnemers zijn beschreven en de meerwaarde van samenwerking is geëvalueerd. Dit rapport is gedeeld met de bibliotheeksector;</p> <p>Ondernemerschap: ontwikkeling van dienstverlening en medewerkers</p> <p>b) Cubiss heeft een kennisdossier opgeleverd over de persoonlijke ontwikkeling van bibliotheekmedewerkers, de manier waarop kennis wordt overgedragen tussen bibliotheken en de mate waarin bibliotheken in staat zijn hun impact te meten en te communiceren;</p>

	<p>c) Cubiss heeft een rapport opgeleverd dat inzicht biedt in de aantoonbare beleidsveranderingen m.b.t. de ontwikkeling van klassieke naar educatief/maatschappelijke bibliotheek bij de Brabantse bibliotheken en de uitvoering daarvan op basis van experimenten in o.a. living labs;</p> <p>d) Er zijn vier nummers van het digitale tijdschrift <i>DURF!</i> opgeleverd.</p>
<p>Activiteiten</p>	<p>Community Library</p> <p>a) Cubiss levert een bijdrage aan de ontwikkelrichting van de Brabantse bibliotheken d.m.v. een leiderschapstraject voor directies en management. Dit leiderschapstraject wordt ontwikkeld vanuit de gedachte dat je als netwerk en in samenwerking meer bereikt dan als individuele organisaties. Het traject wordt ondersteund en geëvalueerd door een werkgroep met deelnemers en overige belanghebbenden uit de sector. Uitgangspunten hierbij zijn de ontwikkeling van de Community Library, dienend leiderschap, aantrekkelijk werkgeverschap en samenwerking. Het doel van dit leiderschapstraject is om de innovatiekracht van de bibliotheken de komende jaren te borgen en te ontwikkelen. Dit moet de komende jaren leiden tot meet innovaties die ook landelijk worden overgenomen. Cubiss is hierbij aanjager, facilitator en (mede)uitvoerder*;</p> <p>b) Cubiss speelt een actieve rol in de SPN themagroepen en relatie met Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) en Stichting BibliotheekWerk (SBW). Cubiss is onder andere moderator van themagroep Vakmanschap en gerelateerde activiteiten. Hierbinnen worden de visie op leiderschap, leren, vrijwillige inzet en de community librarian doorontwikkeld en gedeeld. Daarnaast leveren we input voor andere themagroepen, met name op gebied van imago en visie van de bibliotheek;</p> <p>c) Cubiss voert een onderzoek uit naar wat (aanstaande) young professionals uit studies zoals letteren, sociale wetenschappen en journalistiek aantrekkelijk werkgeverschap vinden. Hierbij wordt ook gekeken naar soortgelijke organisaties als bibliotheken en waarom young professionals wel of niet voor deze organisaties willen werken;</p> <p>d) Cubiss voert een onderzoek uit naar wat er onder bibliotheken wordt verwacht en verstaan onder aantrekkelijk werkgeverschap;</p> <p>e) Op basis van de uitkomsten uit c) en d) wordt een vergelijking gemaakt met het personeelsbeleid binnen bibliotheken;</p> <p>f) Op basis van e) starten bij twee bibliotheken trajecten met betrekking tot het vernieuwen van het personeelsbeleid. Hierbij wordt ook de kennis en ervaring van het leiderschapstraject ingezet.</p> <p>*Dit leiderschapstraject moet ook leiden tot andere beleidskeuzes, van klassieke bibliotheek naar programmerende bibliotheek. Dat vraagt ook dat bibliotheken de uitleenfunctie efficiënter en effectiever organiseren.</p> <p>Ondernemerschap: ontwikkeling van dienstverlening en medewerkers <i>Leercentrum (in relatie tot resultaten leiderschapstraject, aanjagen van innovatie en ondernemerschap)</i></p> <p>g) Cubiss levert minimaal één praktisch over te nemen voorbeeld op van een vernieuwende manier waarmee de bibliotheek haar rol als gids bij persoonlijke ontwikkeling waarmaakt, als bijdrage aan de landelijke innovatieagenda;</p> <p>h) Cubiss voert met bibliotheken minimaal drie trajecten uit waarbij kennisoverdracht tussen medewerkers centraal staat. Deze trajecten dienen als voorbeeld voor het gehele Brabantse bibliotheeknetwerk. Hiermee wordt bijgedragen aan het voorkomen van de kennisverlies door de grote groep ervaren medewerkers die binnen vijf jaar uitstroomt, als bijdrage aan de landelijke innovatieagenda;</p>

- i) Cubiss organiseert een uitwisseling van good practices over indirecte leerervaringen van bibliotheekbezoekers. Het gaat hier om ervaringen die bijdragen aan de (maatschappelijke) ontwikkeling, zonder dat deze expliciet benoemd zijn in een activiteit. Bijvoorbeeld: jongeren leren over privacy of informatievaardigheden, terwijl zij gamen in de bibliotheek;
- j) Cubiss inventariseert welke vragen er leven rondom de functie van het bibliotheekgebouw als leeromgeving, in relatie tot de veranderende rol van de collectie en programmering. Deze input wordt vertaald naar een activiteit met partners zoals boekhandels, seatszmeet, musea, architecten e.d.;
- k) Er is een structurele samenwerking ontstaan tussen hoger onderwijs en het Brabantse bibliothekennetwerk ten behoeve van bibliotheekinnovatie en de maatschappelijke en educatieve ontwikkeling van de bibliotheek. Cubiss faciliteert hierbij deze samenwerking en maakt daarbij lokale vragen van de bibliotheken leidend.

Impact!

- l) Bij vijf bibliotheken wordt een adviestraject uitgevoerd rond het meten, uitdragen en vergroten van de maatschappelijke impact. Het gaat hierbij om het inzichtelijk maken van de maatschappelijke bijdrage van de bibliotheek in al haar facetten, op de gebieden persoonlijke ontwikkeling, jeugd en onderwijs en participatie en zelfredzaamheid;
- m) De toolbox 'impactmeting' uit 2018 wordt doorontwikkeld en gebruikt door Brabantse bibliotheken om hun impact te meten, uit te dragen en te vergroten;
- n) Cubiss organiseert een bijeenkomst waarbij meetinstrumenten en ondersteuning van KB, Cubiss en andere partijen worden uitgelegd op het gebied van impactmeting, maatschappelijk resultaat en het communiceren daarvan;
- o) Cubiss ondersteunt op basis van behoefte bij vijf verschillende bibliotheken op het gebied van impactmeting. Hierbij wordt gelet op diversiteit van middelen, zodat het Brabantse en landelijke netwerk is gevoed met nieuwe voorbeelden (d.m.v. toolbox);

Plek voor het moeilijke gesprek

- p) Cubiss ontwikkelt in samenwerking met externe partijen zoals (lokale) journalistiek en Nederland in Dialoog een leertraject en voor bibliotheekmedewerkers om hen beter te faciliteren op het gebied van discussie en debat en voert dit leertraject uit. Onderdeel hiervan is het onderzoeken van de mogelijkheden van een pool hiervoor voor de Brabantse bibliotheken. De activiteiten snijden onder andere de volgende vragen aan: Hoe speel je snel en actief in op actualiteit? Wat doet een goede gespreksleider? Hoe werf je gevarieerd publiek? Hoe creëer je een veilige atmosfeer? (privacy, voorwaarden, spelregels);

Stop de kennisuitstroom

- q) Cubiss voert drie overdrachtstrajecten uit op het gebied van kennisoverdracht bij drie verschillende bibliotheken. Hierbij komt in ieder geval kennisoverdracht tussen en door verschillende generaties medewerkers terug in relatie tot generatieleren. Ook maken we gebruik van de bestaande digitale infrastructuur (zoals biebtobieb) om kennis te delen. Door het inzetten van drie verschillende vormen faciliteren we kennisoverdracht en dat van elkaar leren deel wordt van de werkwijze in en tussen bibliotheekorganisaties;

Living labs

- r) Cubiss heeft in samenwerking met Brabantse bibliotheken en Brabantse startups vier innovatieve producten of diensten ontwikkeld en deze landelijk gecommuniceerd;
- s) Bibliotheken zijn geïnspireerd om hun dienstverlening (zowel digitaal als fysiek) te innoveren;

	<p>t) Cubiss begeleidt vier experimenten gebaseerd op scrum en hackathons: vijf bibliotheekmedewerkers uit verschillende bibliotheken gaan samen met een startup onder tijdsdruk aan de slag om een product/dienst te ontwikkelen, dat een antwoord is op een maatschappelijk of educatief vraagstuk van de bibliotheek. Cubiss faciliteert d.m.v. een scrummaster en het overdragen van de uitkomsten aan andere bibliotheken. Het te ontwikkelen product wordt eigendom van de bibliotheek. Waar mogelijk worden klanten van de bibliotheek en/of andere stakeholders betrokken;</p> <p>u) Cubiss organiseert minimaal één grote bijeenkomst over bibliotheekinnovatie;</p> <p>v) Cubiss heeft vier innovatieprojecten bij bibliotheken ondernomen met studenten;</p> <p>w) Cubiss heeft structurele samenwerkingsafspraken gemaakt met minimaal een van de onderwijsinstellingen in Brabant en het bibliotheeknetwerk. Hiervoor zijn maatschappelijk vraagstukken van bibliotheken als leidraad gebruikt;</p> <p>DURF!</p> <p>x) Cubiss heeft vier edities en twaalf blogs van het magazine DURF! uitgegeven, waarin voorbeelden van innovatie en ondernemerschap worden gedeeld en verspreid;</p> <p>y) Cubiss heeft vier meet-ups voor lezers van het magazine DURF! georganiseerd. Ten behoeve van de meet-ups worden innovatieve werkvormen in gezet, zoals storytelling, design thinking en co-creatie;</p> <p>Overige activiteiten</p> <p><i>Privacy & Digitale veiligheid</i></p> <p>z) Cubiss begeleidt bibliotheken in het oppakken en uitvoeren van benodigde acties d.m.v. intervisie, bijeenkomsten en advies;</p> <p><i>Digitale infrastructuur</i></p> <p>aa) Cubiss deelt kennis over de landelijke digitale dienstverlening¹ onder de Brabantse bibliotheken;</p> <p>bb) Cubiss voert beheersactiviteiten uit voor de landelijke digitale systemen;</p> <p>cc) Cubiss voert de coördinatie en servicedesk G!DS uit;</p> <p>dd) Cubiss vervult de vraagbaakfunctie voor de Brabantse bibliotheken;</p> <p>ee) Cubiss vervult een adviesrol op doorontwikkeling en innovatie van landelijke digitale diensten richting KB;</p>
Klanttevredenheid	De deelnemende Brabantse bibliotheken, de klankbordgroep van het project en de betrokken partners zijn tevreden tot zeer tevreden over de geleverde meerwaarde in de trajecten op de terreinen afstemming, verwachtingen, processen, vorm en inhoud en waarderen deze met minimaal een 7,0.
Randvoorwaarden	<p>Randvoorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De provincie agendaert bij de Brabantse gemeenten waar nodig het belang van innovatie en de verbreding van de bibliotheekfunctie in relatie tot de uitleenfunctie, in samenspraak met Cubiss; • Bibliotheken zijn bereid om lokaal te experimenteren en successen en ervaringen/leerpunten te delen; • Begeleiding en ondersteuning vanuit dit project heeft een tijdelijk karakter;

¹ De landelijke dienstverlening houdt in: NBC+ (Nationale Bibliotheekcatalogus), WaaS (Website as a Service), Mijn Bibliotheek (online diensten en lenen), E-bookplatform, Databank G!DS, Datawarehouse en gegevenslevering door bibliotheken, Biebtobieb, Aanvragen (landelijk lenen). Cubiss is hierin een schakel tussen de Brabantse bibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek.

	<ul style="list-style-type: none"> • Media-aandacht voor initiatieven vanuit dit project, hiermee bijdrage leveren aan het veranderende imago van de bibliotheek; • Cubiss is een actieve netwerkpartner van SPN en participant en uitvoerder van de landelijke innovatieagenda; <p>Uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werken vanuit een netwerk (Brabantse bibliotheken zijn ook een community) en kennisdelen; • Inspiratie halen van buiten het netwerk (zowel nationaal als internationaal) naar binnen; • Er wordt, indien van meerwaarde, aangesloten op initiatieven van andere partners of organisaties in de Brabantse samenleving; • In samenspraak tussen de klankbordgroep van het project en Cubiss worden activiteiten beoordeeld en wordt beslist over de voortgang van de initiatieven binnen het project (go/no go). Deelnemende bibliotheken zijn bij tenminste één initiatief binnen de themalijnen medeontwikkelaar en investeerder (tijd en/of budget); • Focus op oplossingen op organisatie- en personeelsniveau i.p.v. technologische vernieuwing. In andere woorden: werkwijzen en vakmanschap gaan vóór het maken van apps of websites; • Geen hard onderscheid tussen digitaal en niet-digitaal. Verbetering dienstverlening vanuit de visie staat voorop, of deze nou digitaal, niet-digitaal of hybride is; • Wij hebben het bij ondernemerschap over alle mensen die voor de bibliotheek werken, betaald en onbetaald; • Indien een voorgenomen activiteit elders al is bedacht, wordt daarvan gebruik gemaakt en deze geoptimaliseerd; • Indien een voorgenomen activiteit achterhaald of onvoldoende animo heeft, wordt er binnen hetzelfde onderwerp een andere activiteit ondernomen;
Risicoanalyse	<ul style="list-style-type: none"> • Vooroplopende bibliotheekorganisaties worden afgeremd door minder innovatieve en ondernemende bibliotheken. Maatregel: Er is in het aanbod ruimte voor maatwerk. Verder kunnen vooroplopende bibliotheken deelnemen aan pilotfases, waardoor zij niet hoeven te wachten op de andere bibliotheken; • Bibliotheekorganisaties hebben onder druk van bezuinigingen onvoldoende middelen om vernieuwing vorm te geven. Maatregel: ontwikkeltrajecten rond de innovatie van de bibliotheekfunctie, als alternatief op de fysieke uitleenfunctie, maken middelen vrij voor verdere vernieuwing; • Bibliotheekorganisaties nemen geen afscheid van huidige dienstverlening, waardoor nieuwe concepten na de pilotfase niet in de reguliere dienstverlening worden opgenomen. Maatregel: afstemmen op vraag en basisbibliotheken mede laten investeren op basis van eigen ureninzet; • Niet iedere bibliotheekorganisatie is in staat om aan de voorkant in de ontwikkeling van innovaties mee te investeren (tijd of middelen). Maatregel: mogelijkheid bieden om mee te ontwikkelen of om in een latere fase (bijvoorbeeld pilot) aan te sluiten bij activiteiten.
Toelichting	<p>Het project stimuleert en geeft richting aan de transitiefase waarin bibliotheken zich momenteel bevinden in lijn met de uitkomsten van de toekomstvisie van de commissie Cohen (2014)² en de 'Gezamenlijke (innovatie)agenda netwerk openbare bibliotheekvoorzieningen 2016 - 2018', zodat de Brabantse burger toegang heeft tot een vitale en duurzame bibliotheekdienstverlening.</p>

² Rapport commissie Cohen (2014) 'De bibliotheek van de toekomst: van collectie naar connectie' (in opdracht van KB).

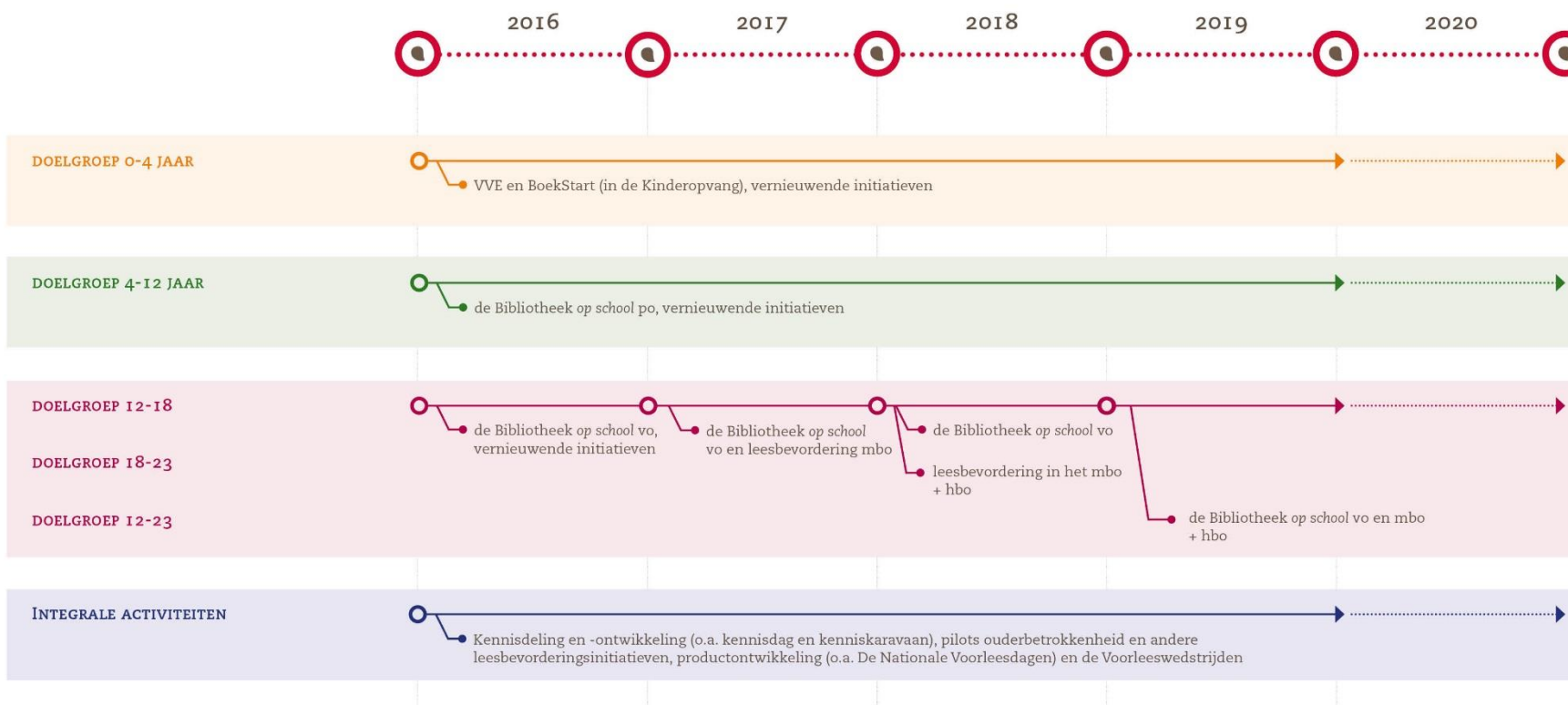
	De realisatie van educatieve producten, dienstverlening en kennisdeling, die aansluiten op de landelijke educatieve lijnen wordt binnen het project 'Innovatie van de educatieve functie' uitgevoerd.
Projectleider Cubiss	Frederik Theuwis
Budget	<p>Budget voor dit project opgesplitst in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 725.200,- (uren) • € 174.434,- (out-of-pocketkosten) • Totaal € 899.634,- <p>Per projectlijn is de verdeling als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Community Library- € 195.954,- uren / € 59.438,- OOP • Ondernemerschap- € 318.510 uren/ € 82.073,- OOP • Overige activiteiten - € 210.736,- uren / € 61.923,- OOP

Innovatie van de educatieve functie

De ontwikkeling van de educatieve bibliotheek is een groot landelijk traject waarin alle overheidslagen een rol hebben. De POI's, waaronder Cubiss, zijn in opdracht van Kunst van Lezen de organisaties voor het uitvoeren van de landelijke lijnen BoekStart, BoekStart in de kinderopvang (beiden 0-4), de Bibliotheek *op school* primair onderwijs (4-12) en de Bibliotheek *op school* voortgezet onderwijs (12-18). Vanuit Kunst van Lezen zijn deze landelijke lijnen vanaf 2017 aangevuld met pilots voor mbo en pabo. De noodzaak van aandacht voor leesvaardigheid op het mbo is groot, omdat daar leesachterstanden worden geconstateerd. Daarnaast wordt ingezet op opleidingen als pedagogisch medewerker en onderwijs assistent (mbo) en pabo en lerarenopleiding (hbo) om de studenten van deze opleiding leesvaardig te houden en hen het belang van leesvaardigheid in hun lessen bij te brengen. Deze activiteiten worden ook uitgevoerd onder het label 'De Bibliotheek *op school*'. In de praktijk betekent dit dat Cubiss activiteiten uitvoert voor de leeftijdsgroep 0-23. Het Sturingskader spreekt van 0-18, om bij te blijven met de landelijke lijnen gaat Cubiss mee in de ontwikkelingen vanuit Kunst van Lezen.

Cubiss heeft van oudsher een sterk educatief profiel. De Cubiss Kennisdag wordt landelijk hoog gewaardeerd en de producten die Cubiss ontwikkeld op het gebied van leesbevordering en leesplezier staan goed aangeschreven en worden ook buiten Brabant afgenomen. Daarnaast zet Cubiss in op het verrijken en aanvullen van de landelijke lijnen met eigen innovaties die ook landelijk beschikbaar worden gesteld. Dit gebeurt zowel op initiatief van de Brabantse bibliotheken als van Cubiss. Op die manier wordt ook bijgedragen aan een sterke landelijke positionering van het Brabantse bibliotheekwerk.

Innovatie van de educatieve functie

Periode	2019
Project	Innovatie van de educatieve functie
Samenvatting project	De landelijke doorgaande programmalijnen BoekStart voor baby's, BoekStart in de Kinderopvang (KOV), de Bibliotheek <i>op school</i> primair onderwijs (dBos po) en de Bibliotheek <i>op school</i> voortgezet onderwijs (dBos vo) (bekend als 'Kunst van Lezen') worden via de bibliotheek uitgerold in Noord-Brabant. Leesbevordering via 'Kunst van Lezen' is een van de actielijnen binnen het landelijk programma voor geletterheidsbevordering 'Tel mee met taal' ³). Het doel is de leesvaardigheid en het leesplezier van kinderen en jongeren in Brabant te vergroten en bij te dragen aan de lokale, regionale, provinciale en landelijke doorontwikkeling van dit leesbevorderingsprogramma, met als hoofddoel het voorkomen van taalachterstanden en laaggeletterdheid. Hiermee worden de Brabantse kinderen en jongeren voorbereid op de wereld van morgen. Daarnaast zet Noord-Brabant waar mogelijk een plus op deze activiteiten.
Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> • Cubiss bevordert de samenwerking van de Brabantse bibliotheken met het vve, po en vo (en mbo/hbo) ten aanzien van de landelijke lijnen voor leesbevordering en leesplezier; • Het bevorderen van de samenwerking van bibliotheken in taalnetwerken.* <p>*In de praktijk is de samenwerking van bibliotheken in taalnetwerken vooral gericht op 1) bevordering van de taalvaardigheid bij de doelgroep laagtaalvaardigen vanaf 18+ en 2) in toenemende mate op de overige basisvaardigheden (financiële vaardigheden, digitale vaardigheden, gezondheidsvaardigheden en sociaal-juridische vaardigheden). Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het project Versterken taalvaardigheid.</p>
Prestatie-indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> • Het percentage deelnemende Brabantse basisbibliotheken aan BoekStart voor baby's blijft stabiel op 100; • Het percentage deelnemende Brabantse basisbibliotheken aan BoekStart in de Kinderopvang (of een structurele variant) blijft stabiel op 95; hiermee wordt 50%⁴ van alle Brabantse vve-instellingen bereikt; • Het percentage deelnemende Brabantse basisbibliotheken aan de Bibliotheek <i>op school</i> po (of een structurele variant) blijft stabiel op 100; hiermee wordt 75% van alle Brabantse basisscholen bereikt (incl. speciaal basisonderwijs), 5% meer dan in 2018. Deze ontwikkeling loopt in de pas met het landelijke beeld; • Het percentage deelnemende Brabantse basisbibliotheken aan de Bibliotheek <i>op school</i> vo⁵ (of een structurele variant) stijgt naar 72 naar 75; hiermee wordt 30% van alle Brabantse middelbare scholen (vestigingen) bereikt. We lijken hiermee een voorlopig verzadigingspunt te bereiken; • Het percentage Brabantse basisbibliotheken dat werkt aan structurele (aandacht voor) leesbevordering op het mbo blijft stabiel op 15⁶; hiermee wordt 30% van alle Brabantse publieke middelbare beroepsopleidingen bereikt, 5% meer dan in 2018; • De effectiviteit van de landelijke programmalijnen in Brabant wordt gemeten aan de hand van de gegevens uit de verschillende landelijk meetinstrumenten; • De inbreng van Cubiss op ontwikkelingen rond de gezamenlijke educatieve ontwikkeling van bibliotheken is zichtbaar, doordat minimaal drie Brabantse innovaties landelijk zijn overgenomen of als voorbeelden worden gebruikt;

	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotheken zijn tevreden over de ondersteuning en innovatiekracht met betrekking tot deelname aan de landelijke lijnen en andere samenwerkingsvormen (zoals taalnetwerken) en de mate van innovatie.
Resultaten	<p>Resultaten (doelgroepen 0-23 jaar)</p> <p><i>Landelijke lijnen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Het maximaal aantal voor Brabant per (school)jaar beschikbare impuls- en stimuleringsregelingen (zoals jaarlijks vastgesteld door Kunst van Lezen) wordt ingevuld. Het aantal voor het schooljaar 2019/2020 wordt in het voorjaar bekend. Bibliotheken zijn hierbij door Cubiss ondersteund in hun rol op leesbevordering en –plezier richting educatieve instellingen; b) Cubiss heeft de voor het schooljaar 2018/2019 benodigde evaluaties van stimuleringsregelingen opgeleverd; c) Cubiss heeft drie provinciale finales van de Landelijke Voorleeswedstrijd georganiseerd. <p><i>Innovatie en experiment (plus)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> d) Er zijn kennisdossiers en/of toolkits opgeleverd ten behoeve van deskundigheidsbevordering van bibliotheekmedewerkers op het vlak van leesbevordering en leesplezier. Hierbij is aandacht voor zowel voorkomen als bestrijden van laaggeletterdheid als de rol van de bibliotheek in taalnetwerken; e) Er is een up-to-date overzicht van Brabantse leesbevorderingsprojecten, waarbij leesplezier/-bevordering al dan niet is gekoppeld aan digitale geletterdheid, cultuureducatie en/of maakonderwijs; f) Er zijn minimaal vier nieuwe, innovatieve leesbevorderingsinitiatieven die, waar mogelijk, inspelen op geïntegreerd onderwijs en aansluiten bij de actualiteit. Minimaal één initiatief is gericht op de rol van de ouder(s); g) Er zijn kennisdossiers opgeleverd op basis van minimaal drie pilots waarin bibliotheken hebben geëxperimenteerd om kinderen (4- 12 jaar) en jongeren (12+ jaar) actief te laten bijdragen aan het bibliotheekaanbod op het vlak van lezen en leesplezier; h) Er is een visie opgeleverd over het belang van dBos of andere structurele vormen van leesbevordering op de Brabantse pabo's; i) De bestaande landelijke programmalijnen voor leesbevordering zijn op basis van het bovenstaande verrijkt met minimaal twee nieuwe initiatieven, aansluitend op het bevorderen van ondernemerschap en experiment bij de Brabantse bibliotheken. Deze nieuwe initiatieven zijn ook landelijk onder de aandacht gebracht.

³ Het actieprogramma 'Tel mee met Taal' kent vijf lijnen: lokale netwerkaanpak, taalakkoorden, leesbevordering, experimenten, kennis & communicatie.

⁴ Dit percentage kan jaarlijks wijzigen op basis van fusies, faillissementen en andere beïnvloedende (externe) factoren. Idem voor po, vo, mbo.

⁵ De lijnen BoekStart in de Kinderopvang en de Bibliotheek *op school vo* bevinden zich in een andere fase (c.q. hebben een minder groot bereik) dan de Bibliotheek *op school po*. Daarom verschillen de bereikpercentages tussen de lijnen en hebben de lijnen BoekStart en dBos vo.

⁶ Niet alle Brabantse basisbibliotheken hebben een mbo-instelling in hun werkgebied.

	<p><i>Inspiratie (plus)</i></p> <p>j) Cubiss heeft in samenwerking met bibliotheken minimaal drie tools opgeleverd die bibliotheken in staat stellen activiteiten direct toe te passen en daarmee impact te genereren. Daarmee zijn bibliotheken in staat het maatschappelijk belang van geletterdheid en hun rol daarin richting het educatieve veld onder de aandacht van hun stakeholders te brengen;</p> <p>De volgende resultaten hebben betrekking op de rol van bibliotheken binnen de taalnetwerken:</p> <p>Resultaten doelgroep 0-4 jaar (vve)</p> <p>k) Er is minimaal één pilot uitgevoerd waarin voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid bij het jonge kind centraal staat. Dit gebeurt in afstemming met de projecten Versterken Taalvaardigheid en Vergroten Mediawijsheid;</p> <p>Resultaten doelgroep 4-12 jaar (po)</p> <p>l) Er is een aanpak beschreven en gedeeld die bibliotheken kunnen gebruiken om (groot)ouders van kinderen vanaf groep 4 bewust te maken van het belang van blijven voorlezen, ook als het kind zelf al kan lezen, met name gericht op laagtaalvaardige gezinnen;</p> <p>Aangezien de landelijke lijnen zich ontwikkelen richting mbo en hbo streven we daarbij het volgende resultaat na:</p> <p>Resultaten doelgroep 12-23 jaar (vo/mbo/hbo)</p> <p>m) Er is op basis van de leesbevorderingsbehoeften op mbo's en pabo's (en lerarenopleidingen) minimaal één leesbevorderingsinitiatief ontwikkeld en uitgevoerd.</p>
<p>Activiteiten</p>	<p>Activiteiten (doelgroepen 0-23 jaar)</p> <p><i>Landelijke lijnen</i></p> <p>a) Implementeren, verder uitrollen en uitvoeren van de bestaande landelijke programmalijnen voor leesbevordering (Kunst van Lezen/Tel mee met Taal) om het Brabantse bereik van de programma's te vergroten. De 'ondersteuningsaanpak' omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begeleiden aanvraag, inzet, uitvoer en evaluatie van impuls- en stimuleringsregelingen Kunst van Lezen; - Advisering en vraagbaakrol (ook ten behoeve van andere structurele samenwerkingsvormen tussen educatieve instelling en bibliotheek) op het gebied van leesbevordering en leesplezier; - Versterken van bibliotheken in het uitoefenen van hun rol en taak richting kinderen en jongeren op het vlak van leesbevordering en leesplezier d.m.v. kennisactiviteiten (zoals sessies voor domeinspecialisten); - Ondersteunen bij het verbinden van leesbevordering en cultuureducatie. Bibliotheken worden geïnspireerd de mogelijkheden om dBos en CmK te integreren in hun aanbod aan het onderwijs; - Ondersteunen bij de uitvoering van de bouwstenen van de landelijke programmalijnen BoekStart en dBos (bijvoorbeeld leesplan, netwerk, beleid, collectie); - Ondersteunen bij de inzet monitors en Bibliotheekonderzoeksplatform (BOP) van de Koninklijk Bibliotheek;

- Kennis delen rondom taal, lezen, leesbevordering/-plezier en literatuureducatie, gerelateerd aan de landelijke programma's;
 - Verbindingen leggen tussen de programmalijnen (doorgaande leeslijn);
 - Verbindingen leggen met de andere lijnen binnen Tel mee met Taal (voorkomen en bestrijden);
 - Deelname landelijke werk- en expertgroepen (bijvoorbeeld Kernteam dBos, landelijke opleidingswerkgroep) en hierin het Brabantse bibliotheeknetwerk vertegenwoordigen;
 - Afstemming met Kunst van Lezen en Stichting Samenwerkende POI's Nederland, hen voorzien van (on)gevraagd advies en deelname aan landelijke bijeenkomsten Stichting Lezen, Koninklijke Bibliotheek en SPN inzake leesbevordering en –plezier;
 - Ondersteunen en advies bieden bij de borging en doorontwikkeling van BoekStart en dBos, op basis van o.a. de portfolioanalyses zoals die in 2018 zijn uitgevoerd;
 - Op bovenlokaal/provinciaal niveau gesprekken voeren over het belang van structurele samenwerking tussen bibliotheek en educatieve instelling en hierin de positionering van de bibliotheek versterken.
- b) Coördineren van de provinciale voorleeswedstrijden in Noord-Brabant (Nationale Voorleeswedstrijd, Read2me! en Pabo Voorleeswedstrijd). Ondersteunen van bibliotheken bij de uitvoering van hun lokale voorleeswedstrijden die voorafgaan aan de provinciale (halve) finales. Coördineren en ondersteunen van de implementatie, uitvoering en doorontwikkeling van de leesbevorderingsinitiatieven Scoor een Boek!, De VoorleesExpress en De SchoolSchrijver bij bibliotheken;

Innovatie en experiment (plus)

- c) Inventariseren welke (latente) behoeften en lacunes er zijn op het vlak van kennis, houding en gedrag bij educatief bibliotheekpersoneel en dit verwerken in een passend aanbod ten behoeve van leesbevordering en leesplezier;
- d) Inventariseren en ontsluiten wat er is/wordt ontwikkeld bij Brabantse bibliotheken (al dan niet in samenwerking met hun educatieve partners) op het vlak van inspirerende projecten, producten, activiteiten en verwerkingsopdrachten waarbij leesplezier-/bevordering al dan niet gecombineerd is met digitale geletterdheid, cultuureducatie en/of maakonderwijs. Ondersteuning bieden bij de implementatie van deze initiatieven;
- e) Ontwikkelen van nieuwe innovatieve leesbevorderingsinitiatieven (bijvoorbeeld, producten, pilots, modellen en/of aanpakken) in samenspraak met de bibliotheek (en educatieve partners), aansluitend bij de actualiteit;
- f) Organiseren van panelgesprekken voor kinderen/jongeren en bibliotheken en de ideeën die hieruit voortvloeien vertalen naar pilots met jongeren waarin Cubiss ondersteunt en adviseert. De uitkomsten van de pilots worden gedeeld met de bibliotheken;

Inspiratie (plus)

- g) Inventariseren en ontsluiten welke (nieuwe) digitale leesvormen en gerelateerde digitale leesproducten ten behoeve van leesbevordering en leesplezier er zijn die de bibliotheek kan benutten richting haar educatieve partners;

	<p>h) Op basis van een plan van aanpak wordt een korte film ontwikkeld en ingezet waarin het belang de intrinsieke leesmotivatie (en de rol van de bibliotheek daarin) zichtbaar wordt gemaakt om <i>awareness</i> voor leesplezier te creëren bij stakeholders;</p> <p>i) Opzetten en uitvoeren van een taal- en leesbevorderingsprogramma voor kinderen (0-12 jaar) wiens ouders op dat moment op cursus in het Taalhuis zijn, gericht op (voor)lezen en taal. Dit gebeurt in afstemming met het project Versterken Taalvaardigheid;</p> <p>j) Ontwikkelen van een <i>toolkit</i> voor bibliotheekdirecties die zij kunnen benutten om het gesprek met de gemeente(raad) te voeren over het maatschappelijk belang van het bevorderen van geletterdheid en de rol van de bibliotheek daarin. Ondersteuning bieden bij de toepassing van de <i>tools</i> en - indien nodig - de gespreksvoering, aansluitend op het door Cubiss ontwikkelde leiderschapstraject;</p> <p>De volgende activiteiten hebben betrekking op de rol van de bibliotheken binnen de taalnetwerken:</p> <p>Activiteiten doelgroep 0-4 jaar (vve)</p> <p>k) In samenspraak met de bibliotheek pilot(s) rondom voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid mee opzetten, begeleiden en ondersteunen;</p> <p>Activiteiten doelgroep 4-12 jaar (po)</p> <p>l) Inventariseren van middelen, tips etc. met betrekking tot voorlezen voor (groot)ouders en ontsluiten via een aanpak.</p> <p>De volgende activiteit heeft betrekking op de doorontwikkeling van de landelijke lijnen richting mbo en hbo:</p> <p>Activiteiten doelgroep 12-23 jaar (vo/mbo/hbo)</p> <p>m) Analyseren van de leesbevorderingsbehoeften van mbo's en pabo's (en lerarenopleidingen) o.b.v. inventarisatie Cubiss. Op basis hiervan, in samenspraak met de bibliotheek een leesbevorderingsinitiatief opzetten en deelbaar maken in het netwerk.</p>
Klanttevredenheid	De Brabantse bibliotheken zijn tevreden met de ondersteuning die wij hen bieden met betrekking tot de landelijke programmalijnen en andere samenwerkingsvormen.
Randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Er is draagvlak en commitment vanuit de Brabantse bibliotheken voor de activiteiten in dit project; • De Brabantse bibliotheken zetten in samenspraak met hun gemeenten in op structurele samenwerking met vve, po en vo met betrekking tot doorgaande lijnen, bij voorkeur met de bouwstenen van de landelijke aanpak (inclusief deelname monitor en BOP); • De Brabantse bibliotheken zetten in op het bevorderen van (digitale) geletterdheid en het terugdringen van de laaggeletterdheid in Brabant (voorkomen en bestrijden); • Het netwerk is bereid om lokaal te experimenteren en successen en ervaringen/leerpunten te delen; • Cubiss zorgt voor afstemming met en aansluiting bij landelijke partners Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek (Kunst van Lezen) en Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN); • Cubiss houdt in de ontwikkeling en uitvoer van activiteiten rekening met het landelijke aanbod en stemt haar activiteiten hierop af.

Risicoanalyse	<ul style="list-style-type: none"> • Door bezuinigingen en een veranderende focus (van b.v. lezen/leesbevordering naar andere prioriteiten of aandachtsgebieden) bij voorschoolse instellingen, onderwijs en bibliotheken zijn zij niet meer of niet voldoende in staat te investeren in doorgaande lijnen op het gebied van lezen en/of staan lezen en mediawijsheid onvoldoende op de agenda. Maatregel: betrokken partijen zodanig <i>empoweren</i> dat dit onderwerp op de lokale (politieke) agenda blijft staan; • Bibliotheken zijn onvoldoende in staat de transitie van uitleencentrum naar dienstverlener voor onderwijs en sociaal domein te maken. Maatregel: moet worden ondervangen door deskundigheidsbevordering, goede ondersteuningsaanpak en vernieuwende initiatieven die hen helpen bij de transitie. Deze maatregel wordt uitgevoerd in samenwerking met het project Bieblab Brabant. • De doelgroepen vve, vo, mbo en pabo blijken lastiger bereikbaar als samenwerkingspartner voor de bibliotheek. Dit vraagt extra aandacht voor <i>awareness</i> en extra investering. Maatregel: deskundigheidsbevorderingen, behoeften scholen en bibliotheek goed in kaart brengen, duidelijk en aansluitend aanbod qua initiatieven en ondersteuningsaanpak.
Toelichting	<p>a) Afstemming houden met het project Vergroten mediawijsheid omtrent de connectie tussen leesbevordering en mediawijsheid;</p> <p>b) Afstemming houden met het project Versterken Taalvaardigheid omtrent het landelijk actieprogramma 'Tel mee met Taal' en doelgroep taalzwakke jeugd en jongeren 4 tot 18 jaar (focus: buitenschools);</p> <p>c) Afstemming houden met het project 'Jeugd & Onderwijs 0-23 jaar' (Provincie Limburg);</p> <p>d) Projectleiders en programmaleider zien erop toe dat de projecten elkaar versterken, maar dat er geen overlap in activiteiten of doelstellingen plaatsvindt.</p>
Projectleider Cubiss	Arabella Broers
Budget	<p>Budget voor dit project opgesplitst in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 667.059,- (uren) • € 163.936,- (out of pocketkosten) • Totaal: € 830.995,- <p>Per projectlijn is de verdeling als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrale aanpak: € 237.076 uren / € 76.300,- OOP • Doelgroep 0-4: € 110.186,- uren / € 19.000,- OOP • Doelgroep 4-12: € 206.854,- uren / € 61.956,- OOP • Doelgroep 12-23: € 112.943,- uren / € 6.680,- OOP

Periode	2019
Activiteit	Wettelijke taak - Logistiek
Samenvatting activiteit	De activiteit Logistiek regelt het fysieke leenverkeer 'van deur tot deur' binnen Brabant en naar de overige provincies . De activiteit draagt zorg voor een efficiënt transport van materialen naar, van en tussen de Brabantse bibliotheken.
Doelstellingen	De activiteit draagt bij aan een vitaal bibliotheeknetwerk in Brabant door uitvoering van de provinciale wettelijke taak om zorg te dragen voor distributie van fysieke werken tussen de circa 170 bibliotheekvestigingen en servicepunten in Brabant.
Prestatie-indicatoren	100% van de Brabantse basisbibliotheken neemt deel aan het logistieke netwerk.
Resultaten	Alle vestigingen van de Brabantse basisbibliotheken worden op maat bediend. Dit gebeurt via een model waarbij op basis van credits wordt gewerkt. In dit model wordt flexibel en vraaggericht invulling gegeven aan de logistieke behoeften en wensen van de Brabantse bibliotheekorganisaties.
Activiteiten	Het transporteren van materialen naar, van en tussen de Brabantse bibliotheken. De materialen worden geleverd aan: <ul style="list-style-type: none"> • 133 bibliotheken • 16 servicepunten • 36 scholen
Klanttevredenheid	De tevredenheid wordt jaarlijks gemeten en bedraagt minimaal een 7,5. Het aantal vervoersgerelateerde klachten per jaar bedraagt maximaal vijf.
Randvoorwaarden	Er blijven voldoende middelen beschikbaar om de logistiek naar tevredenheid uit te kunnen voeren.
Risicoanalyse	Door ontwikkelingen in de verschijningsvorm van de fysieke bibliotheek blijft de vraag naar een fijnmazigere distributie toenemen. Maatregel: hierop is geanticipeerd door middel van een logistiek systeem op basis van credits.
Toelichting	Geen bijzonderheden
Activiteitenleider	Hens Koreman
Cubiss	
Budget	€ 754.458,- (uren) € 85.072,- (out of pocketkosten) Totaal € 839.530,-

Versterken taalvaardigheid

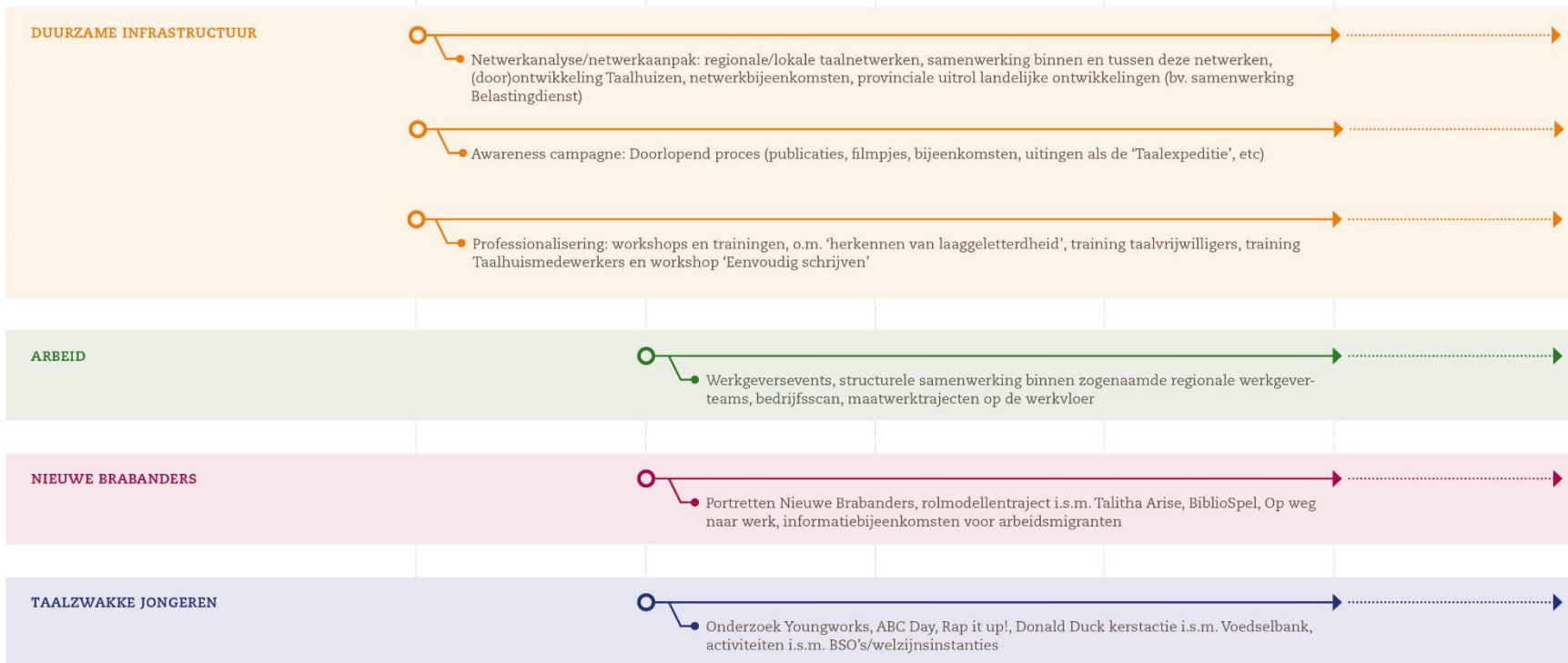
Dit project draagt bij aan het taalvaardiger maken van verschillende groepen Brabanders. Het Sturingskader geeft aan dat de nadruk ligt op de groepen werkenden, nieuwe Brabanders en taalzwakke jongeren. Dit doelgroepenbeleid wordt vanaf 2017 uitgevoerd. Het doel van het project is om de laaggeletterdheid in Brabant terug te dring onder 10%. Dit cijfer is gebaseerd op het eerder door PIAAC/ROA vastgestelde percentage van 10,6%. Nieuwe internationale cijfers komen niet voor 2023 beschikbaar. In overleg met de provincie voert Cubiss een onderzoek uit om de huidige mate van geletterdheid vast te stellen zodat aan het eind van de beleidsperiode een vergelijking kan worden gemaakt. Dit onderzoek wordt uitgevoerd volgens een methode die die van PIAAC/ROA zo veel mogelijk benadert, maar is niet één op één hetzelfde en levert dus ook geen 100% vergelijkbaar vergelijkingsmateriaal op.

De bestrijding van laaggeletterdheid gebeurt vanuit een netwerkaanpak. Geen enkele organisatie is in staat om dit probleem alleen aan te pakken. Veelal zijn de organisaties die zich met deze problematiek bezighouden met elkaar verbonden in taalnetwerken. Deze werken vaak in regionaal verband, conform de indeling in arbeidsmarktregio's. Partners in deze netwerken zijn naast Cubiss o.a. St. Lezen en Schrijven, gemeenten, St. ABC, ROC's, UWV/Leren en Werken, bibliotheken, vrijwilligersorganisaties en particuliere opleidingscentra. In een aantal gevallen zijn ook bedrijven aangesloten, veelal bedrijven met een sociale basis. Lokaal vormen de Taalhuizen een belangrijke factor in de praktische aanpak van laaggeletterdheid. Een Taalhuis is een herkenbare, fysieke plek waar volwassenen beter kunnen leren lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer. Burgers kunnen relevante cursussen volgen of zo nodig worden doorverwezen naar andere instellingen. Een Taalhuis wordt opgezet en onderhouden door lokale partners, samen met professionals en vrijwilligers. Taalhuizen zijn lokale samenwerkingsverbanden. Vaak bevindt een Taalhuis zich in een bibliotheek. Maar een Taalhuis kan ook in een ziekenhuis worden opgezet of bij gemeentelijke loketten.

De activiteiten van Cubiss sluiten aan bij het landelijke programma Tel mee met taal, waarvan ook BoekStart en de Bibliotheek *op school* onderdeel van zijn (zie Innovatie van de educatieve functie). OCW is via haar opdrachtgeverschap aan o.a. KB, St. Lezen en (deels met andere ministeries) St. Lezen en Schrijven een belangrijke regisseur. Cubiss is als expert op het gebied van laaggeletterdheid onderdeel van de landelijke werkgroep Basisvaardigheden die vanuit de KB is geïnitieerd.

In dit projectblad zijn geen resultaten en activiteiten opgenomen m.b.t. de financiële, digitale, gezondheids- en sociaaljuridische vaardigheden. Activiteiten hiervoor worden uitgevoerd in het kader van het in november 2018 door PS aangenomen amendement *De schijf van vijf basisvaardigheden*. Wel zal er in de praktische uitvoering van dit project een link zijn met landelijke ontwikkelingen op dit gebied.

Versterken taalvaardigheid

Periode	2019
Project	Versterken taalvaardigheid
Samenvatting project	Het versterken, verbinden en verduurzamen van lokale en regionale initiatieven voor het versterken van de taalvaardigheid in Brabant.
Doelstellingen	<p>Het terugdringen van de laaggeletterdheid in Brabant, waarbij aandacht bestaat voor zowel preventie als curatie van taalachterstanden. Dit draagt bij aan burgers die beschikken over de benodigde startkwalificaties voor de arbeidsmarkt en de sociale veerkracht om zelfredzaam te participeren in de samenleving. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het bevorderen van de maatschappelijke en economische participatie van de Brabantse burger.</p> <p>Dit project is onderdeel van het meerjarenplan Taal en Media dat Cubiss in opdracht van de provincie Noord-Brabant uitvoert.</p>
Prestatie-indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage aan een procentuele daling van het aantal laaggeletterden in Brabant in de leeftijd 15 tot 65 jaar in 2020 ten opzichte van 2016 (2016: 10,6%, streefwaarde is onder de 10%⁷);⁸ • Het aantal bedrijven met meer dan 500 medewerkers en veel laaggeschoold personeel dat dat aandacht heeft voor taalvaardigheid⁹ stijgt naar 25, hiermee worden 950 medewerkers bereikt, een stijging van 450 t.o.v. 2018 ; • Het aantal activiteiten en samenwerkingsverbanden met organisaties die zich inzetten voor de participatie van nieuwkomers in Brabant, zowel op het gebied van praktische uitvoering als op het gebied van training, scholing en ontwikkeling van (taal)trainers stijgt van 15 activiteiten in 2018 naar 25 in 2019 en van 50 samenwerkingspartners in 2018 naar 55 in 2019; • Het aantal buitenschoolse activiteiten voor 4-18 jarigen¹⁰ in relatie tot de aanpak van taalachterstanden stijgt van 15 activiteiten in 2018 naar 25 in 2019, het aantal samenwerkingsverbanden stijgt van 35 in 2018 naar 40 in 2019; • Het aantal getrainde taaltrainers/taalvrijwilligers (inclusief loketmedewerkers) stijgt naar 600 (t.o.v. 500 in 2018).
Resultaten	<p>Arbeid</p> <p>a) Minimaal 25 organisaties zijn overtuigd van het belang van taalvaardigheid op de werkvloer;</p> <p>b) Minimaal vijf werkgevers zijn actief aan de slag een taalvaardigheidstraject voor medewerkers;</p> <p>Nieuwe Brabanders</p> <p>c) Cubiss heeft een kennisdossier opgeleverd om nieuwe Brabanders te bereiken en taalvaardiger te maken met het doel om hun deelname aan de samenleving te vergroten;</p> <p>Taalzwakke jongeren (focus: buitenschools)</p> <p>d) Cubiss heeft met partners een actieplan opgeleverd om (groepen van) taalzwakke jongeren te stimuleren aan buitenschoolse trajecten deel te nemen die direct of indirect hun taalvaardigheid vergroten. Waar mogelijk is de relatie tussen het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid hier onderdeel van;</p>

	<p>Duurzame infrastructuur taalvaardigheid</p> <p>e) Cubiss vervult een verbindende, aanjagende en coördinerende rol in de Brabantse taalnetwerken, waaronder de Taalhuizen. Hieronder valt ook het trainen van taaltrainers;</p> <p>f) Cubiss heeft een dossier opgeleverd m.b.t. ontwikkelingen en toepassingen die bijdragen aan het herkennen, doorverwijzen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid. Hiermee dragen we bij aan de borging van de resultaten binnen de taalnetwerken.</p>
<p>Activiteiten</p>	<p>Arbeid</p> <p>a) Cubiss initieert, faciliteert en begeleidt bij ten minste tien werkgevers trajecten rond taalvaardigheid op de werkvloer. Denk hierbij aan het verzorgen van informatiebijeenkomsten 'Herkennen van laaggeletterdheid', workshops 'Signaleren en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid' en workshops 'Eenvoudig schrijven', het uitvoeren van de bedrijfsscan 'Taal op de werkvloer', advisering over en doorverwijzing naar passend taalaanbod en advisering over het borgen van de aanpak binnen het HR-beleid;</p> <p>b) Cubiss informeert ten minste 25 werkgevers over de subsidiemogelijkheden voor taalvaardigheid op de werkvloer en begeleidt hen - indien gewenst - bij het indienen van een aanvraag;</p> <p>c) Cubiss voert gesprekken met vakbonden en werknemersorganisaties (OR, PVT) in alle arbeidsmarktregio's en organiseert ten minste twee activiteiten voor deze doelgroep;</p> <p>d) Cubiss voert ten minste één pilot uit waarbij de aanpak van jeugdwerkloosheid wordt gekoppeld aan een taalvaardigheidstraject;</p> <p>e) Cubiss werkt in elke arbeidsmarktregio binnen zogenaamde 'werkgeverteams' samen met Leren & Werken, Stichting Lezen & Schrijven en de lokale/regionale taalnetwerken. Binnen deze teams vindt onder meer afstemming plaats over te leggen contacten met werkgevers, het organiseren van evenementen gericht op werkgevers en over het bieden van maatwerkoplossingen/trajecten aan werkgevers die met taalvaardigheid op de werkvloer aan de slag gaan. Elke organisatie brengt hierbij haar eigen kennis en expertise in;</p> <p>f) Cubiss organiseert ten minste drie werkgeveersevents (in samenwerking en overleg met de hierboven genoemde werkgeverteams) en volgt hier gelegde contacten met werkgevers op;</p> <p>g) Cubiss draagt bij aan a) het in kaart brengen van het formele en non-formele (taal)aanbod per regionaal/lokaal taalnetwerk en b) het continu actualiseren van het aanbod. Op deze manier kunnen we werkgevers te allen tijde informeren over het actuele en relevante aanbod in hun regio;</p>

⁷ In 2016 heeft het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) een rectificatie gegeven van hun onderzoek *Regionale spreiding van geletterdheid in Nederland*. In dit aangepaste rapport spreken ze over 10,6% in plaats van de eerder opgenomen 10,3%.

⁸ De verwachte update van het internationale PIAAC-onderzoek - de bron van de laaggeletterdheidscijfers waarop de provincie Noord-Brabant en Cubiss hun afspraken hebben gebaseerd - verschijnt tegen onze verwachting in pas in 2023. Het hierop gebaseerde ROA-onderzoek volgt naar verwachting pas in 2024. Om die reden heeft Cubiss i.s.m. onderzoeksinstituten PON en Markteffect gezocht naar alternatieve manieren om de stand van zaken op het gebied van taalvaardigheid in Brabant inzichtelijk te maken. Cubiss voert in 2018 een o-meting uit om de mate van taalvaardigheid in Brabant vast te stellen. Deze wordt gevolgd door een 1-meting in 2019. De tijd waarbinnen gemeten wordt is kort en biedt mogelijk onvoldoende tijd om vast te stellen welke effecten zijn bereikt.

⁹ Om de reikwijdte van onze aanpak te vergroten en een provinciale versnelling te realiseren, werken we in de praktijk niet langer met de eerder vastgestelde grens van 500+. Op deze manier kunnen we zowel op de korte, middellange als lange termijn sneller resultaten behalen en dus meer betekenen voor laagtaalaardige werknemers.

¹⁰ Om de reikwijdte van onze aanpak te vergroten en om beter aan te sluiten bij de aanpak van de andere Brabantse projecten, werken we in de praktijk met de leeftijdscategorie 0-23 jaar.

h) Cubiss ontwikkelt haar portfolio voor werkgevers continu door (in samenwerking en overleg met de hierboven genoemde werkgever teams).

Nieuwe Brabanders

- i) Cubiss maakt het project 'Op weg naar werk' (in 2018 uitgevoerd in samenwerking met Theek 5 en het Oranjefonds) overdraagbaar en zorgt ervoor dat het op ten minste vier locaties (in principe taalhuizen) in Brabant wordt uitgevoerd. Cubiss vervult hierin een aanjagende en - indien gewenst - faciliterende en begeleidende rol;
- j) Cubiss maakt een overzicht van verschillende good practices rond het aan- of bijleren van de Nederlandse taal door middel van vrijetijdsbestedingen (zoals koken, naaien en breien; denk bijvoorbeeld aan de kookclub van Somalische en Syrische vrouwen in Dongen). Cubiss beschrijft en deelt deze good practices binnen en buiten haar werkgebied en jaagt ten minste drie nieuwe Brabantse initiatieven aan. Desgewenst begeleidt Cubiss deze nieuwe initiatieven;
- k) In samenwerking met lokale partners schaaft Cubiss de Bredase pilot 'Pedagogische Taaloppas' op en maakt zij deze overdraagbaar. Cubiss draagt er aan bij dat de aanpak op ten minste twee andere locaties in Brabant wordt uitgevoerd. Cubiss vervult hierin een aanjagende en - indien gewenst - faciliterende en begeleidende rol;
- l) Cubiss voert op ten minste twee locaties in Brabant een traject uit waar wederkerigheid centraal staat. Denk bijvoorbeeld aan een zogenaamd 'klus-team' van statushouders en/of (arbeids)migranten, dat klussen uitvoert in ruil voor (extra) taallessen. We maken hierbij zoveel mogelijk gebruik van bewezen aanpakken, zoals die van de LEV Groep en de aanpak die in Noorwegen wordt gehanteerd;
- m) Cubiss onderzoekt de mogelijkheden om de in 2018 georganiseerde informatiemarkt voor Polen door te vertalen naar een versie voor expats (en hun gezinnen);
- n) Cubiss deelt door middel van storytelling - onder meer in samenwerking met Stichting Talitha Arise - de verhalen van ten minste tien nieuwe Brabanders (zowel statushouders, (arbeids)migranten als expats) met partijen binnen de taalnetwerken die zich richten op nieuwe Brabanders.

Taalzwakke jongeren (focus: buitenschools)

- o) Cubiss voert ten minste twee pilots uit waarbij de combinatie 'voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid' centraal staat. De thema's van deze pilots worden in overleg met de partners binnen de taalnetwerken afgestemd (denk bijvoorbeeld aan de verbinding van het Taalhuis aan het Makkelijk Lezen Plein, de doorontwikkeling van de Voorleesexpress of Scoor een Boek!). We werken hierbij nauw samen met de Brabantse projecten 'Innovatie van de educatieve functie' en 'Vergroten mediawijsheid' en de Limburgse projecten 'Jeugd & onderwijs' en 'Participatie & zelfredzaamheid';
- p) Cubiss voert drie acties uit rond lezen in de kerstperiode, waarbij aandacht bestaat voor verschillende aanpakken en doelgroepen (0 tot 8 jaar, 8 tot 16 jaar, ouders). Denk bijvoorbeeld aan het beschikbaar stellen van boeken via de Voedselbank of welzijnsorganisaties;

- q) Cubiss voert ten minste twee activiteiten uit in samenwerking met jeugd- en jongerenorganisaties (denk bijvoorbeeld aan bso's, GGZ en welzijnswerk);
- r) Cubiss voert ten minste twee trajecten uit om taalactiviteiten in de zomervakantie te stimuleren (denk bijvoorbeeld aan 'lees-placemats' of een bijdrage aan evenementen als het Brakkenfestival in Breda);
- s) Cubiss voert ten minste één pilot uit waarbij buitenschoolse activiteiten voor schakelklassen (en oud-leerlingen van schakelklassen) centraal staan.

Duurzame infrastructuur taalvaardigheid

- t) Cubiss vraagt en creëert structureel aandacht voor het belang van taalvaardigheid, waarbinnen een focus ligt op de thema's arbeid, nieuwe Brabanders en taalzwakke jongeren (focus: buitenschools). Hieraan gekoppeld vraagt en creëert zij ook structureel aandacht voor het belang van de andere basisvaardigheden: digitale vaardigheden, gezondheidsvaardigheden en financiële vaardigheden (onder meer op basis van het in 2018 door Markteffect uitgevoerde onderzoek). De inzet van ambassadeurs/rolmodellen en storytelling speelt hierin een belangrijke rol;
- u) Cubiss vraagt en creëert structureel aandacht voor het belang van een goed functionerend en uitgebreid (taal)netwerk dat bestaat uit verschillende lagen en een breed scala aan uiteenlopende samenwerkingspartners. Zij houdt hierbij ook rekening met minder voor de hand liggende partners, zoals kerken en begrafenisondernemers/pastoraal werkers. Cubiss verzorgt in dit kader onder meer de training 'Samenwerken in een netwerk' en zogenaamde (her)ontwerpsessies voor taalnetwerken/Taalhuizen;
- v) Cubiss neemt actief deel aan de samenwerkingsverbanden/taalnetwerken in de vijf Brabantse arbeidsmarktregio's en speelt daarin een enthousiasmerende, aanjagende en verbindende rol;
- w) Cubiss verzorgt de trainingen van taalvrijwilligers i.s.m. de taalnetwerken;
- x) Cubiss vervult een aanjagende en ondersteunende rol in de borging en doorontwikkeling van het Brabantse netwerk van Taalpunten en Taalhuizen, in overleg en samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven. Hierbij staat de verbreding van de Taalhuizen centraal, met aandacht voor alle basisvaardigheden. Ook op internationaal vlak wordt hiertoe informatie opgehaald en inspiratie opgedaan, in de vorm van het internationale Erasmus+ project 'Paving the way for essential skills houses' (Cubiss is penvoerder voor dit project);
 - o In 2018 heeft Cubiss in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven zogenaamde zelfevaluatie-gesprekken gevoerd met 20 Taalhuizen. We volgen dit traject in 2019 op (opvolgingsgesprekken en een mogelijke nieuwe groep Taalhuizen). Ook draagt Cubiss bij aan de landelijke toolkit voor de evaluatie van de Taalhuizen.
- y) Cubiss voert updates uit van de 'Ken uw doelgroep'-analyse voor de resterende 34 Brabantse gemeenten (voor de overige Brabantse gemeenten is de update reeds in 2017 of 2018 uitgevoerd);
- z) Cubiss ontwikkelt een 'totaalaanpak laaggeletterdheid voor vindplaatsen' (werktitel) en voert deze bij ten minste vijf organisaties in Brabant uit. De totaalaanpak bestaat uit de informatiebijeenkomst 'Herkennen van laaggeletterdheid', de werksessie 'Inbedding aandacht voor laaggeletterdheid in de werkprocessen' en de workshop 'Signaleren en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid'

	<p>aa) Cubiss verzorgt ten minste vijf trainingen voor taalvrijwilligers/taalhuismedewerkers binnen de taalnetwerken;</p> <p>bb) Om een hoger bereik onder de doelgroep NT₁ te realiseren voert Cubiss ten minste twee activiteiten uit, één in samenwerking met een lokale omroep en één waarbij Nederlandstalige muziek centraal staat. Voor deze tweede activiteit maakt Cubiss onder meer gebruik van de ervaringen vanuit het Drentse project 'Letter voor letter' en het project 'De Liedjeskast');</p> <p>cc) Cubiss ontwikkelt 'Stem je mee' (in 2018 ontwikkeld rond de gemeenteraadsverkiezingen) door voor de Provinciale Staten verkiezingen en voert het uit op ten minste vijf locaties in Brabant;</p> <p>dd) Cubiss participeert in diverse landelijke werkgroepen en sluit aan bij landelijke ontwikkelingen op het gebied van taalvaardigheid;</p> <p>ee) Cubiss zorgt voor de provinciale uitrol van landelijke trajecten, zoals de samenwerking met de Belastingdienst en de aanpakken 'Hoger bereik van de doelgroep NT₁' en 'Hulp om de hoek'. Cubiss faciliteert en begeleidt Taalhuizen (lokale maatschappelijke dienstverleners en bibliotheken) hierin. Dit wordt deels gefinancierd vanuit een aanvullende subsidie van de Belastingdienst en hoogstwaarschijnlijk de Manifestgroep;</p> <p>ff) Cubiss organiseert ten minste één overkoepelende provinciale bijeenkomst in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven;</p> <p>gg) Cubiss organiseert ten minste twee provinciale bijeenkomsten voor Taalhuis- en/of vrijwilligerscoördinatoren in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven;</p> <p>hh) Cubiss organiseert ten minste vijf netwerk- en/of kennisdelingsbijeenkomsten rond specifieke thema's of levert een inhoudelijke bijdrage aan bijeenkomsten georganiseerd door haar samenwerkingspartners;</p> <p>ii) Cubiss draagt er - onder meer in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven en taalaanbieders zoals het ROC - zorg voor dat er aandacht is en blijft voor de kwaliteit van het formele en non-formele (taal)aanbod (wisselwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligers).</p>
Klanttevredenheid	De betrokken partners zijn tevreden tot zeer tevreden over de geleverde meerwaarde in de trajecten op het gebied van afstemming, verwachtingen, processen, vorm en inhoud en waarderen deze met minimaal een 7,0.
Randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor de wensen en behoeften van de doelgroep, effectmeting en overdraagbaarheid (plannen van aanpak, blauwdrukken, toolkits, etc.) binnen alle pilots, activiteiten, acties en trajecten. Resultaten worden vastgelegd en gedeeld met de relevante partners en netwerken. Partners zijn in staat om op basis van de geboekte resultaten het bereikte maatschappelijke effect te verwoorden richting stakeholders; • Een evenredige spreiding van activiteiten over Brabant; • Er wordt gewerkt vanuit een ketenaanpak. Daarbij zijn een krachtig netwerk, een duurzame infrastructuur, een heldere taakverdeling en goede samenwerkingsafspraken met bestaande en nieuwe partners van belang; • Cubiss richt zich zowel op de doelgroep NT₁ (Nederlands als moedertaal) als op de doelgroep NT₂ (Nederlands als tweede taal); • Potentiële partners worden in een vroeg stadium doordrongen van de urgentie van het terugdringen van laaggeletterdheid; • Aansluiting op en samenwerking met landelijk actieprogramma 'Tel mee met Taal' van Stichting Lezen & Schrijven;

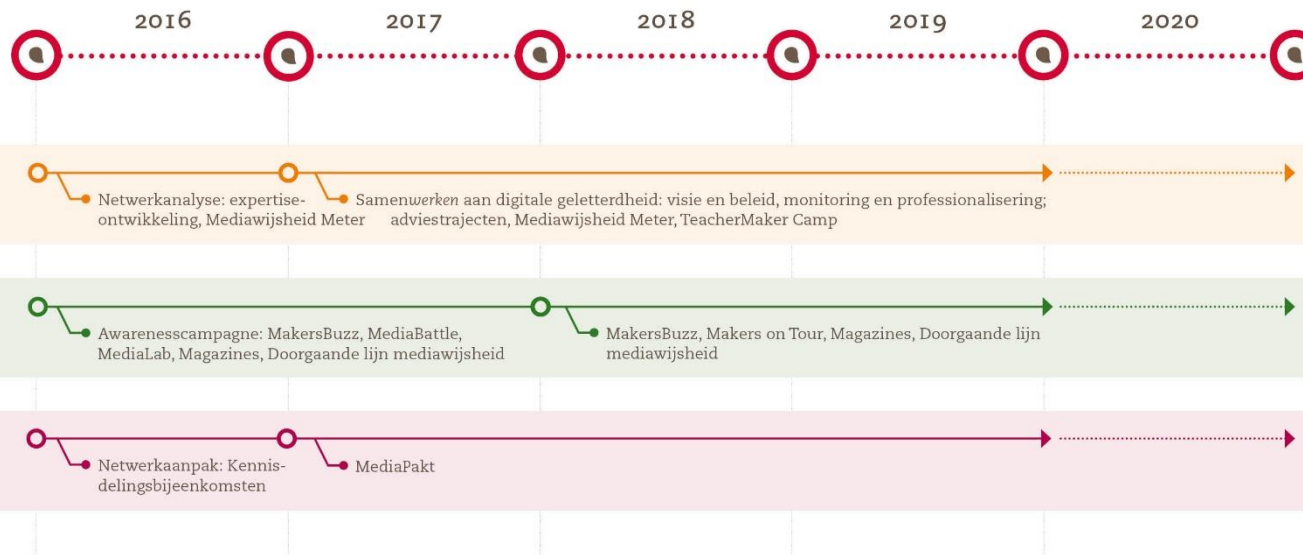
	<ul style="list-style-type: none"> • Aansluiting op initiatieven van samenwerkingspartners en andere Brabantse organisaties - door de middelen en krachten van verschillende organisaties te bundelen, wordt er voor Brabant een multiplier effect gerealiseerd; • Bereidheid van betrokken partijen om lokaal te experimenteren en successen en ervaringen te delen; • Voortzetting gezamenlijke klankbordgroep met Stichting Lezen & Schrijven.
Risicoanalyse	<ul style="list-style-type: none"> • Veel verschillende organisaties zijn met dit thema bezig. Maatregel: werk vanuit de landelijke lijnen, stem en baken onderling af en zorg voor een goede vertegenwoordiging in de klankbordgroep; • Direct resultaat is moeilijk aantoonbaar/meetbaar (op de korte termijn). Maatregel: aansluiting op monitoring actieprogramma 'Tel mee met Taal' en (door)ontwikkeling eigen meetmethode; • Doelgroep en (mogelijke) samenwerkingspartners (h)erkennen het probleem onvoldoende. Maatregel: creëren bewustwording, inzet (taal)ambassadeurs en storytelling.
Toelichting	<p>Het project maakt verbindingen met andere Brabantse projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innovatie van de Educatieve functie, via landelijke actieprogramma 'Tel mee met Taal' en doelgroep taalzwakke jongeren (focus: buitenschools); • Bieblab Brabant, via thema sociale veerkracht; • Vergroten mediawijsheid, via het thema digitale vaardigheden en doelgroep taalzwakke jongeren (focus: buitenschools). <p>Daarnaast wordt er nauw samengewerkt met de Limburgse projecten 'Participatie & zelfredzaamheid' en 'Jeugd & onderwijs' en het landelijke programma de Bibliotheek en Basisvaardigheden.</p>
Projectleider Cubiss	Yvonne van den Berg
Budget	<p>Budget voor dit project opgesplitst in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 879.936,- (uren) • € 91.293,- (out-of-pocketkosten) • Totaal € 971.229,- <p>Per projectlijn is de verdeling als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbeid - € 270.895,- uren/ € 16.335,- OOP • Nieuwe Brabanders - € 101.072,- uren / € 12.885,- OOP • Taalzwakke jongeren (focus: buitenschools) - € 151.999,- uren / 13.710,- OOP • Duurzame infrastructuur taalvaardigheid - € 355.970,- uren/ € 48.362,- OOP

Vergroten mediawijsheid

Via dit project levert Cubiss een bijdrage aan de mediawijsheid van jeugd en jongeren via het onderwijs. Mediawijsheid is een van de 21^e eeuwse vaardigheden. Volgens [de definitie van SLO](#) worden de 21e eeuwse vaardigheden gezien als de competenties die leerlingen nodig hebben in de maatschappij van de toekomst. Het model, begin 2016 gepresenteerd door het SLO, bestaat uit 11 vaardigheden: creatief denken, probleem oplossen, kritisch denken, zelfregulering, sociale en culturele vaardigheden, samenwerken, communiceren, computational thinking, informatievaardigheden, ict-basisvaardigheden en mediawijsheid (zie ook pagina 20 van dit werkplan). Deze laatste vier vaardigheden overlappen elkaar deels, maar betekenen toch iets anders en vallen onder de verzamelnaam digitale geletterdheid. Digitale geletterdheid omvat alle vaardigheden die kinderen nodig hebben om zich in de (digitale) samenleving staande te houden en zichzelf te ontwikkelen. In dit projectblad spreken we over digitale geletterdheid. Het onderwijs krijgt in 2021 een nieuw curriculum op het gebied van digitale geletterdheid in de breedte en niet alleen op het onderdeel mediawijsheid. Voor de borging van ook het onderdeel mediawijsheid, is een brede aanpak essentieel. Het thema digitale geletterdheid ontwikkelt zich continu. Cubiss heeft een uitstekende positie in Nederland als het om digitale geletterdheid gaat. Landelijke partijen als Mediawijzer.net en de KB volgen de ontwikkelingen van Cubiss en zijn voor Cubiss ook belangrijke samenwerkingspartners.

De scope van dit project heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld. In 2016 en 2017 is breed ingezet op het bewust maken van het onderwijs over wat mediawijsheid/digitale geletterdheid inhoudt en wat het voor hen kan betekenen. Vanaf 2018 verschuift de focus meer naar het implementeren van beleid bij onderwijsinstellingen en het ontwikkelen van het kennisniveau van docenten zodat zij hun leerlingen beter voor kunnen bereiden op de digitale samenleving. Daarbij zetten we in op borging van de resultaten na 2020 via het online en offline netwerk MediaPakt waarin onderwijsinstellingen en kennispartners van elkaar leren, elkaar versterken en ervaringen uitwisselen rond het thema digitale geletterdheid in het onderwijs.

Vergroten mediawijsheid

Periode	2019
Project	Vergroten mediawijsheid
Samenvatting project	Het project levert een bijdrage aan de Brabantse ambities op het gebied van kennis en innovatie door middel van een impuls in het onderwijs (vroeg- en voorschoolse educatie, primair onderwijs, voortgezet onderwijs, mbo (met name opleidingen voor pedagogische medewerkers en lerarenopleidingen) op het gebied van mediawijsheid. Daarbij gaat het om de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en houding ten opzichte van (moderne) media. Mediawijsheid, als onderdeel van 21 ^e -eeuwse vaardigheden, is hierbij een middel om verbeeldingskracht, welzijn en welvaart in Brabant te stimuleren. Ook draagt mediawijsheid bij aan het versterken van de creërende, reflecterende en onderzoekende competenties.
Doelstellingen	<p>Structurele aandacht voor digitale geletterdheid binnen het onderwijs op beleids- en uitvoerend niveau. Dit gebeurt door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het creëren van structurele aandacht voor digitale geletterdheid binnen de diverse lagen van het onderwijs (bestuur, directie, docent) zodat de digitale geletterdheid van diverse groepen leerlingen (VVE en leerlingen van basisonderwijs en voortgezet onderwijs) en studenten (mbo en hbo) in Brabant wordt vergroot; • het vergroten van kennis en informatie rondom digitale geletterdheid binnen het onderwijs en andere doelgroepen op beleids- en uitvoerend niveau. <p>Dit project is onderdeel van het meerjarenplan Taal en Media dat Cubiss in opdracht van de provincie Noord-Brabant uitvoert.</p>
Prestatie-indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> • Het bereik onder Brabantse basisscholen stijgt van 50%/425 scholen (2018) naar 65%/555 scholen; • Het bereik onder Brabantse scholen voor voortgezet onderwijs stijgt van 65%/60 scholen (2018) naar 80%/70 scholen; • Het bereik onder Brabantse roc's/mbo-instellingen stijgt van 70%/7 scholen naar 90%/9 scholen; • Het bereik onder de Brabantse pabo's en de lerarenopleidingen van Fontys en Avans blijft stabiel op 100%/5 hbo-instellingen; • 85 onderwijsinstellingen hebben structurele aandacht voor digitale geletterdheid opgenomen in het beleid. Onderdeel van dit beleid is de borging van kennis bij docenten en management rond het thema digitale geletterdheid. Dit is een stijging van 60 instellingen ten opzichte van begin 2018; • Brabantse onderwijsinstellingen zijn tevreden over de door Cubiss geleverde diensten op het gebied van digitale geletterdheid.
Resultaten	<p>Resultaten - Visie & beleid</p> <ol style="list-style-type: none"> Cubiss heeft op basis van de Mediawijsheidsmeter een onderzoeksrapport opgeleverd; De Mediawijsheidsmeter is doorontwikkeld voor vroeg- en voorschoolse onderwijsinstellingen; De bouwstenen van de eerder ontwikkelde visie <i>Samenwerken</i> aan digitale geletterdheid zijn verder uitgewerkt op basis van de opbrengst van de Mediawijsheidsmeter; <p>Resultaten - MediaPakt Brabant</p> <ol style="list-style-type: none"> Er is een groeiend netwerk en een groeiend aantal samenwerkingsverbanden rondt het thema digitale geletterdheid;

	<p>e) Het digitaal kennisplatform www.mediapakt.nl is doorontwikkeld op basis van ervaringen en wensen vanuit de community MediaPakt;</p> <p>Resultaten - Kennis, inspiratie & doen</p> <p>f) Cubiss heeft een aanvullende aanpak ontwikkeld voor de awareness-campagne rond digitale geletterdheid.</p>
<p>Activiteiten</p>	<p>Projectlijn 1 – Visie & beleid</p> <p>Op basis van de in 2017 door Cubiss ontwikkelde visie op digitale geletterdheid worden de volgende activiteiten uitgevoerd:</p> <p>a) Ontwikkelen en uitvoeren van een doorlopende impactmeting gericht op het nut en de noodzaak van digitale geletterdheid in het onderwijs ten behoeve van onderbouwing van het belang van digitale geletterdheid;</p> <p>b) Ontwikkelen en inzetten van toekomstscenario's voor schoolleiders gekoppeld aan het ontwikkeltraject curriculum.nu;</p> <p>c) Uitvoeren van een vervolgmeting naar de stand van zaken rond digitale geletterdheid in het onderwijs (po/vo/mbo/hbo) door het inzetten van de Mediawijsheid Meter;</p> <p>d) Uitvoeren van een meting (als onderdeel van de Mediawijsheid Meter) om de ontwikkeling van vaardigheden digitale geletterdheid van leerlingen te kunnen volgen;</p> <p>e) Ontwikkelen en uitvoeren van een monitor (als onderdeel van de Mediawijsheid Meter) rond mediaopvoeding in voor- en vroegschoolse voorzieningen;</p> <p>f) Adviseren van en samenwerken met 50 onderwijsinstellingen en voor- en vroegschoolse voorzieningen bij visie- en beleidsontwikkeling door het gezamenlijk opstellen van een plan voor uitvoerenden en beleid voor directies en besturen. We maken hierbij o.a. gebruik van het netwerk van het project Innovatie van de educatieve functie;</p> <p>g) Monitoren van de link tussen beleid en uitvoering door het voeren van gesprekken in de vorm van teamsessies met besturen, directies en docenten/leerkrachten;</p> <p>h) Organiseren en/of actief bijdragen aan vijf regionale of lokale vakinhoudelijke en strategische kennis- of inspiratiebijeenkomsten over het belang van digitale geletterdheid op beleidsniveau;</p> <p>i) Uitvoeren van een aanpak deskundigheidsbevordering* via verschillende kennisontwikkelingstrajecten, met aandacht voor thema's zoals multimediale didactiek, talentontwikkeling, mediaopvoeding of maakonderwijs. Hiermee worden 500 pedagogisch medewerkers/leerkrachten/docenten, mediacoaches, managers en schoolleiders bereikt;</p> <p>j) Uitvoeren en bewaken van de kwaliteit van het post hbo-opleiding opleidingsprogramma <i>Digitale Geletterdheid in het onderwijs</i> in samenwerking met Fontys (als onderdeel van i), gericht op leerkrachten in het primair onderwijs;</p> <p>k) Ontwikkelen en uitvoeren van een traject voor mediacoaches gericht op advisering op beleidsniveau, bijvoorbeeld coaching of training;</p> <p>l) Aansluiten bij landelijke campagnes als de Week van de Mediawijsheid en de Media Ukkie Dagen om aandacht te vragen voor het thema mediawijsheid en digitale geletterdheid in het onderwijsbeleid door regionale of lokale activiteiten te organiseren;</p>

- m) Aansluiten bij en actief deelnemen aan het vervolg van het ontwikkeltraject curriculum.nu, het landelijke traject gericht op toekomstbestendig onderwijs;
- n) Aansluiten bij en actief deelnemen aan de uitrol binnen scholen van het ontwikkeltraject curriculum.nu, het landelijke traject gericht op toekomstbestendig onderwijs
- o) Aansluiten bij en actief deelnemen aan de landelijke actieagenda innovatie van de Samenwerkende POI's Nederland op het gebied van digitale geletterdheid. Hiermee dragen we bij aan de borging van de reeds opgeleverde projectresultaten;
- p) Doorontwikkelen van de visie *Samenwerken* aan digitale geletterdheid en op basis van de hierboven genoemde activiteiten het ontwikkelen van concrete tools om invulling te geven aan de bouwstenen binnen de visie. Bijvoorbeeld het ontwikkelen van kwalificatie profielen als onderdeel van de bouwsteen professionalisering of een tool om tot visie- en beleidsvorming te komen.

* Als het gaat om (online) scholing en trainingstrajecten voor professionals, dan wordt er een nader te betalen bedrag in rekening gebracht bij de onderwijsinstelling of bibliotheek.

Projectlijn 2 – MediaPakt Brabant

- q) Verbinden van mogelijke samenwerkingspartners ten behoeve van de uitvoering van activiteiten binnen het project en het tot stand brengen van samenwerkingsverbanden rond digitale geletterdheid in Brabant. Dit gebeurt onder meer door het actief organiseren van en deelnemen aan bijeenkomsten rond digitale geletterdheid en het voeren van persoonlijke gesprekken met mogelijke toekomstige partners;
- r) Volgen van activiteiten op het gebied van digitale geletterdheid. In onze rol als expert proactief reageren en acteren op de activiteiten die plaatsvinden;
- s) Uitvoeren doorlopende marketing- en communicatie activiteiten om het bereik van MediaPakt Brabant te vergroten;
- t) Gesprekken voeren met 30 besturen en/of directies (vve/po/vo/mbo/hbo) over het aansluiten bij MediaPakt Brabant;
- u) Het opzetten en uitvoeren van drie samenwerkingspilots, waarbij het verbinden van partijen en het gezamenlijk borgen van digitale geletterdheid centraal staat;
- v) Adviseren van en samenwerken met twee onderwijsinstellingen (vve en hbo) die als voorloperschool een inspirerend voorbeeld zijn voor andere scholen op het doorvoeren van digitale geletterdheid in beleid en implementatie in de onderwijspraktijk. Bij deze voorloperscholen wordt ook het lokale netwerk (onder andere bibliotheken) betrokken;
- w) Het laten aansluiten van 75 Brabantse onderwijsinstellingen en voor- en vroegschoolse voorzieningen en 20 bibliotheken en overige kennispartners bij het MediaPakt Brabant zodat digitale geletterdheid op beleidsmatig niveau is geborgd en op uitvoerend niveau structureel aandacht krijgt;
- x) Organiseren van tien netwerkbijeenkomsten voor deelnemers aan MediaPakt Brabant;
- y) Organiseren van een netwerkdag in samenwerking met MediaPakt partners;
- z) Sessies organiseren en gesprekken voeren met mbo-opleidingen, met als thema de plek van digitale geletterdheid in het onderwijsprogramma. Dit doen we voor onder andere startende pedagogisch medewerkers en docenten;
- aa) Verkennen van de aansluiting van activiteit s) op het meerjarenprogramma en strategische agenda kennispact 3.0;

	<p>bb) Ontwikkelen en uitvoeren van een aanpak waarbij de aansluiting van afgestudeerden van hbo lerarenopleidingen en de pabo op de toekomstige werkplek centraal staat. Dit doen we onder andere door draagvlak te creëren binnen schoolteams op de toekomstige werkplek en profielschetsen op te stellen gericht op basiscompetenties, gevorderd en expert;</p> <p>cc) Uitvoeren van Makers on Tour en opleveren van een overdrachtsmodel in samenwerking met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen</p> <p>dd) Bevorderen kennisuitwisseling binnen het onderwijs rond digitale geletterdheid door middel van het online kennisplatform www.mediapakt.nl;</p> <p>Projectlijn 3 – Kennis, inspiratie & doen</p> <p>ee) Uitvoeren van één laagdrempelige activiteit digitale geletterdheid per onderwijstype (vve/po/vo/mbo/hbo) om jeugd, jongeren en studenten en hun leerkrachten/docenten en managers/schoolleiders in aanraking te brengen met digitale geletterdheid. Dit kan ook in combinatie met partijen die werken met De CultuurLoper;</p> <p>ff) Ontwikkelen en inzetten van een instrument gericht op meer aandacht voor de ethische en maatschappelijke impact en implicaties van media en technologie in de po/vo/pabo onderwijspraktijk;</p> <p>gg) Trends op gebied van media vertalen naar een concrete aanpak voor primair en voortgezet onderwijs en (leraren)opleidingen voor vve, po en vo (koppelen van bestaande methoden, bieden handvatten, advies) met betrekking tot digitale geletterdheid;</p> <p>hh) Awareness creëren rond digitale geletterdheid richting stakeholders (onderwijs, bibliotheken en kennispartners) door het inzetten van eerder ontwikkelde concepten als MakersBuzz, MediaLab, MediaB@ttle en Makers On Tour;</p> <p>ii) Het onderwijs faciliteren in het creëren van awareness rond digitale geletterdheid bij ouders met kinderen in het vve, po en vo;</p> <p>jj) Cubiss heeft minimaal vijf publicaties rond digitale geletterdheid in het onderwijs gemaakt;</p> <p>kk) Cubiss heeft minimaal twee opiniërende artikelen gepubliceerd en draagt daarmee bij aan awareness over het belang van structurele aandacht voor digitale geletterdheid in het onderwijs op uitvoerend en beleidsniveau.</p>
Klanttevredenheid	De betrokken partners zijn tevreden tot zeer tevreden over de geleverde meerwaarde op het gebied van digitale geletterdheid in de trajecten. Alsmede op de terreinen afstemming, verwachtingen, processen, vorm en inhoud. Ze waarderen deze met minimaal een 7,0.
Randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Toegang, rechtstreeks of via partners (waaronder bibliotheken), tot uitvoerenden en beleidsbepalers in het onderwijs; • Aansluiting bij landelijke ontwikkelingen mediawijdsheid en digitale geletterdheid (Kennisnet, SLO, Mediawijzer.net en de KB); • De aanbevelingen van het ontwikkelteam digitale geletterdheid curriculum.nu worden in de aanpak gehanteerd; • De betrokken partijen zijn bereid om lokaal te experimenteren en successen en mislukkingen te delen; • Het project wordt continu gevoed door het benutten van kennis uit het landelijke, provinciale en lokale netwerk van het project.
Risicoanalyse	<ul style="list-style-type: none"> • Niet of onvoldoende draagvlak voor een structurele aanpak in het onderwijs. Maatregel: Agenderen prioriteit structurele aanpak, ontwikkeling en uitdragen duidelijke visie en aanpak, koppeling beleid en uitvoering, het verbinden van activiteiten en het lobbyen in verschillende netwerken;

	<ul style="list-style-type: none"> • Teveel ingestoken vanuit technische infrastructuren en ICT-kant. Maatregel: Duidelijke visie en aanpak, nadruk leggen op persoonlijke vaardigheden en maatschappelijke en ethische impact; • Effect moeilijk te meten. Maatregel: Concentratie op die punten waar de effecten wel te meten zijn en werken op basis van indicatoren van landelijke programma's; • Geen prioriteit/tijd en beschikbare middelen binnen onderwijsinstellingen. Maatregel: Agenderen prioriteit, ondersteuning bij beleid en aanpak, aanbieden range van producten en diensten.
Toelichting	Dit project sluit aan op de activiteiten en resultaten van het project 'Innovatie van de educatieve functie van de bibliotheek' en 'Versterken taalvaardigheid'. Het project Vergroten mediawijsheid houdt zich exclusief bezig met digitale geletterdheid (waaronder mediawijsheid) als onderdeel van de 21 ^e -eeuwse vaardigheden.
Projectleider Cubiss	Ingrid de Jong
Budget	<p>Budget voor dit project opgesplitst in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 865.024,- (uren) • € 80.341,- (out of pocketkosten) • Totaal € 945.365,- <p>Per projectlijn is de verdeling als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Visie en beleid – € 426.729,- uren / € 16.641,- OOP • MediaPakt Brabant – € 255.069,- uren / € 20.450 OOP • Kennis, inspiratie & doen – € 183.225,- / € 43.250,- OOP

Periode	2019
Projectlijn	Overige activiteiten
Samenvatting project	<ul style="list-style-type: none"> • Input leveren aan de provincie op het gebied van projectoverstijgende initiatieven, zoals voor 2019 de 'Wet op het behoud van creativiteit' en het talentontwikkelingstraject met Fontys Kind & Educatie; • Ondersteuning van culturele projecten gericht op maatschappelijke verbinding (focus op projecten rond cultuuronderwijs en 21^e-eeuwse vaardigheden) vanuit de Brabantse Cultuuralliantie; • Samenwerking en gezamenlijke communicatie rond mestmag.nl en het Verkeersplein rond Brabant C; • Bijdragen aan provinciale onderzoeksagenda op basis van expertise rond bibliotheekwerk en taal en media; • Bijdragen aan de provinciale communicatiestrategie en –campagne rond cultuur in Brabant; • Uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek onder de project- en programmapartners.
Doelstellingen	Invulling geven aan de door de provincie gevraagde activiteiten, waar nodig in samenwerking met de collega/steunfunctie-organisaties bkbc, Erfgoed Brabant, Brabant-C en Kunstbalie.
Prestatie-indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> • Cubiss draagt inhoudelijk bij aan mestmag.nl en de provinciale impuls geldenregeling; • Cubiss draagt bij aan de provinciale onderzoeksagenda; • Cubiss voert een klanttevredenheidsonderzoek uit onder de projectpartners.
Resultaten	<ol style="list-style-type: none"> a) Cubiss heeft input geleverd aan de provincie met betrekking tot de 'Wet op behoud van creativiteit'; b) Cubiss heeft een bijdrage geleverd aan het talentontwikkelingstraject van de provincie en Fontys Kind & Educatie; c) Cubiss heeft waar mogelijk doelgroepen en partners gewezen op en/of ondersteund bij de mogelijkheden van de Impuls geldenregeling; d) Cubiss heeft inhoudelijk en financiële bijgedragen aan mestmag.nl; e) Cubiss heeft een bijdrage geleverd aan de provinciale communicatiestrategie en –campagne rond Cultuur in Brabant.
Activiteiten 2018	<ol style="list-style-type: none"> a) In de projecten houdt Cubiss rekening met de ontwikkelingen rond de 'Wet op het behoud van creativiteit', met name in de projecten die de jeugd indirect als doelgroep hebben; b) Cubiss inventariseert en benut de kansen die het talentontwikkelingstraject cultuureducatie met Fontys Kind & Educatie biedt in relatie tot de projecten Innovatie van de educatieve functie en Vergroten mediawijsheid; c) Cubiss signaleert kansen en wijst partners op de mogelijkheden van financiële ondersteuning via de Impuls geldenregeling; d) Er zijn twee artikelen geschreven voor mestmag.nl; e) De communicatieonderdelen uit de hierboven genoemde projecten zijn waar mogelijk onderdeel gemaakt van de totale provinciale culturele communicatiestrategie;

	<p>f) Uit (laten) voeren van onderzoeken die bijdragen aan de Brabantse onderzoeksagenda (zie projectbladen). Het betreft de volgende onderzoeken die ook benoemd zijn in de bovenstaande projectbladen:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Cubiss voert een onderzoek uit naar wat enerzijds young professionals uit relevante studies aantrekkelijk werkgeverschap vinden en anderzijds in wat er binnen bibliotheken wordt verwacht van werknemers in het algemeen en young professionals specifiek; o Cubiss monitort de Brabantse resultaten van de landelijke lijnen voor leesbevordering via de monitorinstrumenten van Kunst van Lezen (Monitor de Bibliotheek <i>op school</i> en Bibliotheekonderzoeksportaal); o Cubiss voert updates uit van de 'Ken uw doelgroep'-analyse voor de resterende 34 Brabantse gemeenten (voor de overige Brabantse gemeenten is de update reeds in 2017 of 2018 uitgevoerd); o Cubiss heeft een vervolgmeting uitgevoerd met betrekking tot de ontwikkeling rond aandacht voor digitale geletterdheid in het onderwijsbeleid, de Mediawijsheid Meter; o Cubiss heeft binnen de Mediawijsheid Meter een aanvullende meting uitgevoerd om de ontwikkeling van digitale geletterdheid bij leerlingen in kaart te brengen; o Cubiss heeft (als onderdeel van de Mediawijsheid Meter) een monitor ontwikkeld en uitgevoerd om mediaopvoeding als basis voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden te meten binnen voor- en vroegschoolse voorzieningen; <p>g) Cubiss levert een halfjaarrapportage en een jaarverslag op volgens het met de provincie afgestemde format;</p> <p>h) Cubiss laat een klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren over het gehele programma.</p>
Klanttevredenheid	De provincie Noord-Brabant, de Brabantse bibliotheken en de bij het programma betrokken partners zijn tevreden over de resultaten van het programma en de manier waarop het programma wordt uitgevoerd.
Randvoorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende medewerking vanuit samenwerkingspartners; • Voldoende tijd en middelen om programmaresultaten te borgen na 2020. De borging van de projectresultaten is onderdeel van het programma en zal met name in 2019 en 2020 een grotere rol spelen.
Risicoanalyse	De resultaten van het programma worden voor een belangrijk deel behaald in samenwerking met partners. Het risico van de projecten (en daarmee van het programma) zijn gelegen in onvoldoende medewerking van samenwerkingspartners. Hiervoor zijn binnen de projecten maatregelen geformuleerd.
Toelichting	De out-of-pocketkosten zijn bestemd voor de bijdrage aan mestmag.nl. de kosten voor de uitvoering van het klantonderzoek zijn evenredig verdeeld over de projecten.
Projectleider Cubiss	Boudewijn van der Lecq
Budget	<p>Budget voor dit project opgesplitst in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • € 26.851,- (uren) • € 2.652,- (out-of-pocketkosten) • Totaal € 29.503,-

Bijlage 1 – Globale programmabegroting

.....

Globale projectbegroting 2019	Totaal	Uren	Out of pocketkosten
Bieb Lab Brabant	€ 899.634,-	€ 725.200,-	€ 174.434,-
Innovatie educatieve functie	€ 830.995,-	€ 667.059,-	€ 163.936,-
Logistiek	€ 839.530,-	€ 754.458,-	€ 85.072,-
Overige activiteiten	€ 29.503,-	€ 25.950,-	€ 2.652,-
Versterken taalvaardigheid	€ 971.229,-	€ 879.936,-	€ 91.293,-
Vergroten mediawijsheid	€ 945.365,-	€ 865.024,-	€ 80.341,-
Totaal	€ 4.516.256,-	€ 3.918.528,-	€ 597.728,-